

Strategia Rozwoju Gminy

Parchowo

na lata 2015 -2022

Parchowo, listopad 2015

Opracowanie wykonane przez:
AMT Partner sp. z o.o.
ul. Jaškowa Dolina 16/3
80-252 Gdańsk
www.amtpartner.pl

 AMT partner
Doradca Samorządu i Biznesu

Spis treści

1.	Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Parchowo.....	3
1.1.	Położenie gminy	3
1.2.	Układ komunikacyjny	5
1.3.	Demografia	6
1.4.	Gospodarka	8
1.5.	Rolnictwo.....	10
1.6.	Bezrobocie.....	10
1.7.	Mieszkalnictwo.....	11
1.8.	Infrastruktura techniczna	13
1.9.	Środowisko przyrodnicze.....	14
1.10.	Turystyka	19
1.11.	Kultura i sport.....	26
1.12.	Sfera społeczna.....	27
1.13.	Zagospodarowanie przestrzenne	30
1.14.	Finanse i polityka inwestycyjna	32
1.15.	Administracja samorządowa	35
2.	Stopień rozwoju oraz potencjał Gminy w opinii jej mieszkańców	37
3.	Analiza obszarów problemowych gminy Parchowo.....	44
4.	Analiza SWOT	50
5.	Wizja i misja.....	53
6.	Cele strategiczne i operacyjne.....	55
7.	Wdrażanie i monitorowanie.....	56
	Załącznik nr 1 Zgodność celów strategicznych z krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi dokumentami o charakterze strategicznym.....	58
	Załącznik nr 2 Programy Operacyjne.....	64
	Załącznik nr 3 Inwestycje planowane do realizacji do 2022 roku	70
	Załącznik nr 4 Strategiczna karta wyników	72

Mapę gminy Parchowo przedstawiono poniżej.

Mapa 2 Mapa gminy Parchowo

Źródło: Urząd Gminy Parchowo

Historia

Dokładna data powstania Parchowa nie jest znana. Dzieje Parchowa związane są z parafią Parchowską, założoną przez księcia Świętopełka władającego Pomorzem w latach 1222-1256. Parchowo na przestrzeni wieków wielokrotnie zmieniało swoją przynależność administracyjną. W 1253 roku należało do biskupa kujawskiego. Po zajęciu Pomorza przez Krzyżaków Parchowo włączone zostało do powstałego na tym obszarze powiatu bytowskiego. Po osiedleniu się Kartuzjan w dzisiejszych Kartuzach w 1381 roku parafię parchowską włączono do powiatu mirachowskiego. W 1642 roku Parchowo wróciło do powiatu bytowskiego, aby w 1675 roku, na skutek przekazania ziem w lenno elektoram brandenburskim, ponownie znaleźć się w powiecie mirachowskim. Po I rozbiórze Polski w 1772 roku Parchowo dostało się pod zwierzchnictwo pruskie. Pod polskie panowanie Parchowo wróciło po zakończeniu I wojny światowej. Do 1955 należało do powiatu

kartuskiego, następnie województwa koszalińskiego oraz słupskiego. Po reformie samorządowej, w 1999 roku włączone zostało do powiatu bytowskiego w województwie pomorskim.

1.2. Układ komunikacyjny

Obsługę komunikacyjną gminy Parchowo zapewnia system dróg o znaczeniu krajowym, regionalnym, powiatowym i lokalnym. Głównym szlakiem komunikacyjnym jest droga wojewódzka nr 228 łącząca Kartuzy z Bytowem. Przebiega ona w kierunku wschód-zachód przez centralną część gminy (miejscowość Parchowo) i zapewnia dogodny dojazd do sąsiednich gmin i miejscowości. Ważną trasę stanowi także droga krajowa nr 20, łącząca Stargard Szczeciński z Gdynią. Przebiega przez południowe krańce gminy – przez sołectwa Nakła i Sylczno. Droga wykorzystywana jest głównie w ruchu tranzytowym. Sieć drogową na terenie gminy uzupełniają drogi powiatowe o długości 40,973 km oraz drogi gminne o długości 77,640 km. Otoczenie komunikacyjne zaprezentowano na poniższej mapie.

Mapa 3 Otoczenie komunikacyjne gminy Parchowo

Źródło: emapi.pl

Transport pasażerski

Głównym podmiotem oferującym usługi transportu pasażerskiego jest **Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Bytowie S.A.** Firma zapewnia połączenia lokalne oraz dalekobieżne. Usługi zbiorowego transportu pasażerskiego świadczą także mniejsi, lokalni przewoźnicy, w tym Przewóz Osób „Wiolka” Wiesław Jażdżewski.

Przez teren gminy Parchowo nie przebiegają linie kolejowe. Najbliższa stacja kolejowa zlokalizowana jest w miejscowości Lipusz w powiecie kościerskim. Ze stacji realizowane są połączenia relacji Chojnice-Kościerzyna.

Odległości siedziby gminy (miejscowości Parchowo) od większych miast województwa pomorskiego przedstawiają się następująco:

- 15 km – Bytów
- 31 km – Kościerzyna
- 48 km – Lębork
- 57 km – Żukowo
- 60 km – Miastko
- 67 km – Słupsk
- 78 km – Chojnice
- 78 km – Starogard Gdański
- 78 km – Gdańsk

1.3. Demografia

Gminę Parchowo wg stanu na 31 grudnia 2014 roku zamieszkuje 3 663 mieszkańców. Wśród mieszkańców gminy istnieje niewielka przewaga kobiet – 1 842 kobiet do 1 821 mężczyzn. Gęstość zaludnienia wynosi 28 osób/km². Szczegółowe dane przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej oraz na wykresie.

Tabela 1 Liczba ludności gminy Parchowo w latach 2008-2014

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	3378	3402	3582	3581	3640	3635	3663
mężczyźni	1665	1680	1779	1782	1808	1804	1821
kobiety	1713	1722	1803	1799	1832	1831	1842

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost liczby mieszkańców gminy Parchowo – o 8,4% w stosunku do 2008 roku. Większy wzrost nastąpił u mężczyzn (9,4%) niż u kobiet (7,5%). W analizowanym okresie można zaobserwować dodatnie wartości przyrostu naturalnego. Wartość ta nie jest stabilna – wzrasta bądź maleje z roku na rok. Saldo migracji osiąga wartości niedodatnie. Najniższa wartość (-40) wystąpiła w 2011 roku, natomiast najwyższa (0) w 2012 roku. Szczegóły przedstawiono w tabeli na następnej stronie.

Tabela 2 Ruch naturalny i migracje na terenie gminy Parchowo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przyrost naturalny	13	29	20	39	26	28	32
urodzenia żywe	44	57	46	66	50	59	63
zgony	31	28	26	27	24	31	31
migracje wewnętrzne	2	-2	-17	-39	4	-24	-14
migracje zagraniczne	-3	1	-1	-1	-4	-6	-4

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Gmina Parchowo charakteryzuje się korzystną strukturą wiekową mieszkańców. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym – 2 269 osób (61,9%). Drugą grupę wiekową stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym – 896 osób (24,5%). Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią najmniej liczną grupę wiekową – 498 osób (13,6% ogółu). Warto zauważyć, że w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym występuje niewielka przewaga mężczyzn (ok. 52% ogółu), natomiast w grupie osób w wieku poprodukcyjnym występuje zdecydowana przewaga kobiet (ok. 67%). Warty zanotowania jest także fakt, że udział poszczególnych grup wiekowych utrzymuje się na stabilnym poziomie.

Tabela 3 Struktura ludności gminy Parchowo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
w wieku przedprodukcyjnym	866	857	892	901	901	899	896
- udział %	26,4	25,6	25,2	24,9	25,2	24,8	24,5
w wieku produkcyjnym	2097	2115	2248	2240	2288	2274	2269
- udział %	61,2	62,1	62,2	62,8	62,6	62,9	61,9
w wieku poprodukcyjnym	415	430	442	440	451	462	498
- udział %	12,4	12,3	12,6	12,3	12,3	12,4	13,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Długookresowa prognoza ludności dla Polski na lata 2015-2035, zakłada systematyczny spadek liczby ludności – tempo tego zjawiska będzie wzrastać z upływem czasu. Natomiast prognoza dla powiatu bytowskiego i województwa pomorskiego wskazuje, że po początkowym wzroście liczby mieszkańców, od 2025 roku liczba mieszkańców zacznie stopniowo spadać.

1.4. Gospodarka

Stopień rozwoju gospodarczego gminy mierzony jest za pomocą liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (stan na koniec 2014 roku) na terenie gminy zarejestrowanych jest 235 podmiotów gospodarki narodowej. Na przestrzeni ostatnich lat zauważyć można było tendencję spadkową liczby podmiotów, jednakże zwłaszcza w roku 2014 ten trend się zmienia. W sektorze publicznym funkcjonuje 12 podmiotów (5,1% ogółu). W sektorze prywatnym najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (78% wszystkich podmiotów). Na terenie gminy funkcjonuje także 21 stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 9 spółek handlowych. Szczegółowe dane zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 4 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	245	237	242	214	217	222	235
sektor publiczny	13	12	12	12	12	12	12
sektor prywatny – ogółem	232	225	230	202	205	210	223
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	193	184	187	159	161	163	173
spółki handlowe	7	7	8	7	7	9	9
stowarzyszenia i organizacje społeczne	18	20	20	20	20	20	21

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przelicznik średniej ilości funkcjonujących podmiotów gospodarki narodowej na statystycznego mieszkańca jest dla gminy Parchowo niższy niż średnia dla powiatu bytowskiego oraz województwa pomorskiego. Statystycznie na 10 tysięcy mieszkańców gminy Parchowo przypadająby 642 podmioty gospodarki narodowej, podczas gdy dla powiatu bytowskiego byłoby to 815 podmiotów, a dla województwa pomorskiego 1 199 podmiotów.

Na terenie gminy dominują mikroprzedsiębiorstwa (podmioty zatrudniające do 9 pracowników), które stanowią ponad 97,9% ogółu podmiotów. Pozostałe przedsiębiorstwa zaliczane są do kategorii małych przedsiębiorstw (10-49 pracowników) – 2,1%. Na terenie gminy nie funkcjonują średnie i duże przedsiębiorstwa. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5 Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	245	237	242	214	217	222	235
0-9 pracowników	235	228	234	206	212	217	230
10-49 pracowników	9	8	8	8	5	5	5
50-249 pracowników	1	1	0	0	0	0	0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Najliczniejszą grupę branżową na terenie gminy Parchowo stanowią przedsiębiorstwa funkcjonujące w sektorze budownictwa (48 podmiotów) oraz handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych (36 podmiotów). Stosunkowo duża liczba podmiotów funkcjonuje także w sektorze rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa (25 podmiotów) oraz w sektorze przetwórstwa przemysłowego (23 podmioty). W sektorze publicznym najwięcej podmiotów funkcjonuje w sekcji edukacji (7 publicznych podmiotów). Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 6 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD w 2014 roku

sekcja PKD	wyszczególnienie	liczba podmiotów	udział (%)
A	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	25	10,6
C	Przetwórstwo przemysłowe	23	9,8
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	3	1,3
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4	1,7
F	Budownictwo	48	20,4
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	36	15,3
H	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	13	5,6
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	2,6
J	Informacja i komunikacja	1	0,4
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	0,4
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	0,4
M	Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	11	4,7
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	3,8
O	Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	3,8
P	Edukacja	9	3,8
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	4,7
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7	3,0
S i T	Pozostała działalność usługowa	18	7,7
	OGÓŁEM	235	100,0%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Spośród firm prowadzących działalność na terenie gminy Parchowo można wymienić m.in:

- **Zakład Stolarski „EKSPORT-IMPORT” Stanisław Klasa**, Jamno 6;
- **Usługowy Zakład Stolarski Mirosław Rompa**, ul. Kartuska 38, Parchowo;
- **Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „ELEKTROPOL” Piotr Szyca**, ul. Kartuska 55, Parchowo;
- **Usługi Transportowe Rekowski Franciszek**, Sylczno 43;
- **Salon fryzjerski ”KASIA” Baumgard Katarzyna**, ul. Kartuska 23, Parchowo;
- **Ośrodek Wypoczynkowy Skierka Teresa**, Grabowo Parchowskie 223;
- **Wiesław Jażdżewski „Wiolka” Przewóz osób**, Wiślany 1 B;
- **Infotech Jarosław Kin**, Wygoda 11, 77-124 Wygoda;

- **Stanisław Staubach Usługi Transportowe**, ul. Miodowa 10, Nakła;
- **Gabinet weterynaryjny „Futrzak” Katarzyna Dołębska**, ul. Kasztanowa 3, Parchowo;
- **P.H.U. Niezapominajka Katarzyna Zielińska**, ul. Bytowska 1, Parchowo;
- **Ośrodek wczasowy „DAL- SOL” Sp. z o.o.**, Frydrychowo 38;
- **SN Drew-Holz Ryszard Roda**, ul. Kasztanowa 9 b, Parchowo;

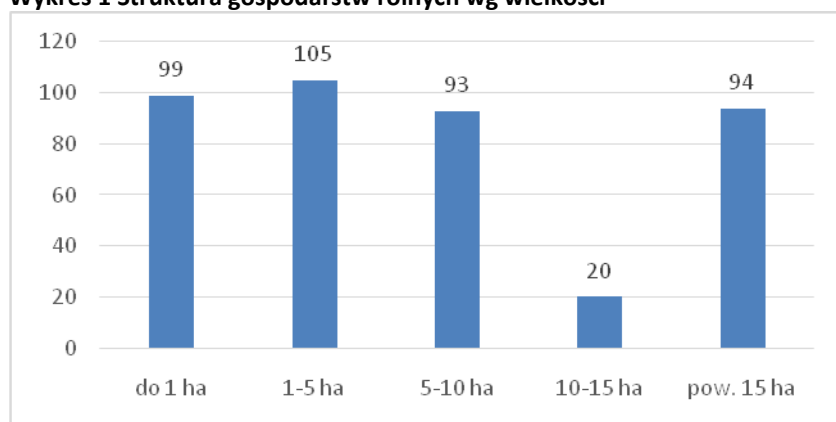
1.5. Rolnictwo

Gmina Parchowo jest gminą o typowo rolniczym charakterze. Użytki rolne zajmują 5 278 ha, co stanowi ok. 40% powierzchni gminy. Na użytki rolne składają się:

- Grunty orne – 4 105 ha;
- Łąki – 672 ha;
- Pastwiska – 356 ha;
- Grunty rolne zabudowane – 98 ha;
- Grunty pod rowami – 30 ha;
- Sady – 17 ha.

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie gminy funkcjonowało 441 gospodarstw rolnych. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 12,2 hektara, co jest wartością znacznie niższą niż średnia dla województwa pomorskiego (ok. 18 hektarów). Na terenie gminy przeważają gospodarstwa o małym areale – do 10 hektarów. Struktura gospodarstw rolnych przedstawiona została na poniższym wykresie.

Wykres 1 Struktura gospodarstw rolnych wg wielkości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie gminy Parchowo przeważa uprawa zbóż (głównie żyta, pszenżyta i owsa) oraz ziemniaków, a także hodowla bydła, trzody chlewnej oraz drobiu.

1.6. Bezrobocie

Gmina Parchowo, podobnie jak cały powiat bytowski, znajduje się na obszarze borykającym się z problemem wysokiego bezrobocia. Stopa bezrobocia na poziomie powiatu na koniec 2014 roku wyniosła 21,0% i była jednym z najwyższych wyników w województwie pomorskim (5 pozycja wśród 20 powiatów). Na przestrzeni ostatnich lat poziom bezrobocia utrzymywał się na stałym poziomie 21-23%. Dopiero w roku 2014 zaobserwowano spadek bezrobocia – tożsamy z sytuacją na rynku pracy w całym kraju.

Stopa bezrobocia notowana w powiecie bytowskim przekłada się bezpośrednio na poziom bezrobocia w gminie Parchowo. Ryzyko wysokiego bezrobocia stwarza głównie rolniczy charakter gminy oraz mała liczba podmiotów wytwórczych i usługowych. W latach 2008-2013 liczba bezrobotnych na terenie gminy Parchowo zwiększyła się o blisko 45% – z poziomu 196 osób w 2008 roku do 285 w 2013 roku. W 2014 roku zaobserwowano znaczną poprawę – liczba bezrobotnych zmniejszyła się 56 osób. Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych mieszkańców gminy większość (60%) stanowią kobiety – 137 osób.

Dane w poniższej tabeli oraz na wykresie przedstawiają sytuację na rynku pracy w gminie w latach 2008-2014.

Tabela 7 Poziom bezrobocia na terenie powiatu bytowskiego oraz gminy Parchowo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
powiat bytowski							
liczba bezrobotnych ogółem	5698	6569	6715	6782	7130	7206	6312
mężczyźni	2240	2934	3002	2882	3157	3120	2640
kobiety	3458	3635	3713	3900	3973	4086	3672
stopa bezrobocia	20,3%	22,6%	22,7%	22,0%	23,6%	23,7%	21,0%
Gmina Parchowo							
liczba bezrobotnych ogółem	196	225	263	260	275	285	229
mężczyźni	bd.	bd.	128	112	121	120	92
kobiety	bd.	bd.	135	148	154	165	137

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie

Szansą dla rozwoju gminy Parchowo oraz zwiększania liczby miejsc pracy może być poszerzenie oferty turystycznej przy jednoczesnym tworzeniu warunków dla nowych inwestycji. Można oczekiwać, że rozwój infrastruktury turystycznej wpłynie na zwiększanie popytu na oferowane usługi co wpłynie rozwijająco na całą gospodarkę gminy.

1.7. Mieszkalnictwo

Baza mieszkaniowa gminy Parchowo systematycznie się powiększa – na przestrzeni ostatnich lat zarejestrowano wzrost liczby mieszkań o 5% (z wartości 820 mieszkań w 2008 roku do 859 w 2013 roku; używane tu określenie „mieszkanie” należy rozumieć zgodnie z definicją z rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, czyli „zespół pomieszczeń mieszkalnych i pomocniczych, mający odrębne wejście, wydzielony stałymi przegrodami budowlanymi, umożliwiający stały pobyt ludzi i prowadzenie samodzielnego gospodarstwa domowego”). Tempo wzrostu utrzymuje się na stabilnym poziomie – co roku buduje się kilka-kilkanaście nowych mieszkań. Zdecydowaną większość oddawanych do użytku mieszkań stanowią inwestycje prywatne inwestorów indywidualnych. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 8 Mieszkalnictwo w gminie Parchowo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mieszkania	820	823	838	845	850	859
izby	3734	3750	3941	3981	4011	4061
powierzchnia użytkowa mieszkań (m²)	74075	74389	78271	79126	79887	81114

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przeciętny metraż mieszkania systematycznie rośnie i w 2013 wyniósł 94,4m². Jest to wartość znacznie wyższa niż średnia dla powiatu bytowskiego (79,3 m²) i województwa pomorskiego (71,4 m²). Odmiennie kształtuje się natomiast średnia wartość mieszkania przypadająca na 1 osobę. Na terenie gminy Parchowo osiągnęła w 2013 roku wartość 22,3 m², co było wartością tożsamą ze średnią dla powiatu bytowskiego, ale niższą niż dla całego województwa pomorskiego (25,3 m²).

Tabela 9 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie Parchowo

przeciętna powierzchnia	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 mieszkania (m ²)	90,3	90,4	93,4	93,6	94,0	94,4
na 1 osobę (m ²)	21,9	21,9	21,9	22,1	21,9	22,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W latach 2008-2013 wzrosła również liczba nowych budynków oddanych do użytkowania – zarówno mieszkalnych jak i niemieszkalnych. Zachodzące zmiany przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10 Nowe budynki oddane do użytkowania w gminie Parchowo

Budynki nowooddane do użytkowania	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ogółem	27	8	11	16	10	19
Mieszkalne	22	7	9	13	10	16
Niemieszkalne	5	1	2	3	0	3
Powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (m ²)	2890	516	653	1097	959	1800
Średnia powierzchnia użytkowa nowych budynków mieszkalnych (m ²)	131,4	73,7	72,6	84,4	95,9	112,5
Powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych (m ²)	516	237	426	1085	0	463
Średnia powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych (m ²)	103,2	237,0	213,0	361,7	-	154,3
Kubatura nowych budynków ogółem (m ³)	14864	4628	6596	10604	4754	11708
Kubatura nowych budynków mieszkalnych (m ³)	13274	3635	5139	6654	4754	8707

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na terenie gminy Parchowo nie funkcjonują spółdzielnie mieszkaniowe. Funkcjonuje 1 wspólnota mieszkaniowa – przy ul. Długiej 11 w miejscowości Nakła.

W zasobie gminy Parchowo znajduje się 19 mieszkań o całkowitej powierzchni użytkowej 984 m², w tym 2 lokale socjalne o łącznej powierzchni 34 m².

1.8. Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Parchowo posiada dobrze rozwinięty system wodociągowy. Gmina prawie w całości zaopatrywana jest w wodę z wiejskich i wiejskich grupowych wodociągów, które obejmują wszystkie wsie obrębowe w zwartej zabudowie. Stan techniczny sieci wodociągowej jest zróżnicowany – występują zarówno nowe fragmenty rur wykonane PVC, jak i będące w złym stanie stare rury azbestocementowe, które powinny być sukcesywnie wymieniane. Stan urządzeń wodociągowych (m.in. przepompownie, stacje uzdatniania) jest niezadowolający.

Podstawowe parametry sieci wodociągowej (stan na 31.12.2013 roku):

- Długość czynnej sieci rozdzielczej – 66,5 km;
- Przyłącza do budynków mieszkalnych – 828 szt.;
- % ludności korzystającej z sieci wodociągowej – 80,5%;
- Woda dostarczona gospodarstwom domowym – 86 000 m³;

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Parchowo obejmuje miejscowości Parchowo oraz Nakla. W pozostałych miejscowościach system ściekowy oparty jest o zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Podstawowe parametry sieci kanalizacyjnej (stan na 31.12.2013 roku):

- Długość czynnej sieci kanalizacyjnej – 27,3 km;
- Przyłącza do budynków mieszkalnych – 407 szt.;
- % ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej – 45,1%;
- Ścieki odprowadzone z gospodarstw domowych – 42 000 m³;

Rolę kanalizacji deszczowej na terenie gminy Parchowo pełni system rowów melioracyjnych (otwartych), który umożliwia eksploatację łąk w ich zasięgu.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Za zaopatrzenie gminy w energię elektryczną odpowiadają ENERGA Obrót S.A. oraz PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. Za obsługę oraz sprawność systemu elektroenergetycznego, a także za wszelkie działania w zakresie rozwoju sieci odpowiada ENERGA-Operator S.A. Oddział w Słupsku, Rejon Dystrybucji Bytów.

Gmina Parchowo jest zasilana w energię elektryczną z GPZ Bytów (110/15 kV) oraz elektrowni wodnej Struga. Rozprowadzenie energii elektrycznej na terenie gminy odbywa się za pomocą linii elektroenergetycznych niskiego napięcia (15 kV) nr 413 (z GPZ Bytów) oraz nr 414 (z elektrowni wodnej Struga), które zostały oddane do użytku w latach 70 XX wieku. Przez teren gminy przebiega także tranzytowa linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (220 kV) relacji Żydowo-Gdańsk. Infrastruktura elektroenergetyczna jest w dobrym stanie technicznym, pracuje obecnie bez zarzutów i nie przewiduje się większych problemów z jego funkcjonowaniem. W miarę rozwoju gminy planowane jest podłączanie do sieci nowych podmiotów.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Parchowo nie funkcjonuje scentralizowany system ciepłowniczy, który z racji charakteru zabudowy gminy nie ma uzasadnienia ekonomicznego. Zaspokajanie potrzeb ciepłych odbiorców na terenie gminy Parchowo odbywa się w oparciu o:

- lokalne kotłownie wykorzystywane w budynkach użyteczności publicznej:
  - kotłownia węglowa w Urzędzie Gminy;
  - kotłownia olejowa w Zespole Szkół w Parchowie;
  - kotłownia olejowa w Zespole Szkół w Nakli;
- kotłownie zlokalizowane w zakładach produkcyjnych na terenie gminy
- indywidualne źródła i urządzenia grzewcze wykorzystywane w gospodarstwach domowych.

Energia ciepła pochodzi w większości ze spalania biomasy drzewnej oraz węgla kamiennego. Na znacznie mniejszą skalę wykorzystywana jest energia elektryczna, gaz płynny (w zbiornikach oraz gaz butlowy) oraz instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Zaopatrzenie w gaz

Przez teren gminy Parchowo przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Dn200 relacji Łubiana-Bytów. Gazociąg stanowi fragment krajowego systemu przesyłu gazu ziemnego. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych stacji redukcyjnych. Gmina nie jest obecnie podłączona do gazu ziemnego i w najbliższym czasie nie jest przewidziana jej gazyfikacja.

Gospodarka odpadami

Podmiotem odpowiedzialnym za odbieranie odpadów z terenu gminy Parchowo jest wyłoniona w drodze przetargu firma ELWOZ Sp. z o.o. Oddział Sierakowice. Podmiot prowadzi zbiórkę odpadów zbieranych w sposób selektywny oraz zmieszany.

Gmina Parchowo prowadzi na swoim terenie Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Pomorskiego WPGO 2018 dla Gminy Parchowo podstawowym zakładem przetwarzania odpadów komunalnych jest Zakład Zagospodarowania Odpadów w Sierznie Sp. z o.o., stanowiący Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych, w którym Gmina Parchowo posiada 2,7% udziałów. Całkowita powierzchnia zakładu wynosi 17,107 ha, w tym teren przeznaczony do składowania odpadów stanowi 3,25 ha.

1.9. Środowisko przyrodnicze

Gmina Parchowo położona jest na granicy dwóch makroregionów: Pojezierza Zachodniopomorskiego na północy i w centrum i Pojezierza Zachodniopomorskiego na południu i wschodzie. W obrębie makroregionu Pojezierza Zachodniopomorskiego możemy wyróżnić: Pojezierze Kaszubskie, Wysoczyznę Polanowską i Pojezierze Bytowskie. W skład makroregionu Pojezierza Zachodniopomorskiego w granicach gminy Parchowo wchodzi: Bory Tucholskie i Równina Charzykowska.

Zdjęcie 1 Ukształtowanie terenu gminy Parchowo

Źródło: aktywneparchowo.pl

Ukształtowanie terenu

Rzeźba terenu gminy Parchowo jest bardzo urozmaicona, na co główny wpływ ma położenie między zlewniami Słupi i Łupawy. W krajobrazie przeważają wzgórza i pagórki moren czołowych (rozcięte dolinami rynnowymi rzeki Słupi, rzeki Stropnej oraz jeziora Żukowskiego). Na południowym obszarze gminy rozciąga się płaska równina sandrowa. Północną część gminy tworzy falista wysoczyzna morenowa urozmaicona pojedynczymi wzgórzami oraz licznymi oczkami wodnymi.

Klimat

Gmina Parchowo położona jest w strefie klimatu przejściowego. Istotny wpływ na klimat ma bliskość Morza Bałtyckiego. Charakterystyczne dla gminy jest przemieszczanie się mas powietrza oceanicznego z zachodu oraz powietrza kontynentalnego ze wschodu. Wpływ klimatu morskiego kształtuje pogodę łagodną, wilgotną, bez ostrych wahań temperatury. Klimat jest chłodniejszy niż w centralnej Polsce – średnia temperatura roku wynosi 7,6°C. Na terenie gminy lata bywają chłodne a zimy ciepłe. Średnia roczna suma opadów wynosi ok. 694 mm. Wiatry wieją głównie z kierunku zachodniego i południowo – wschodniego. Częstym zjawiskiem są również mgły.

Gleby

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest niska (40,3 pkt. – przy średniej dla Polski wynoszącej 66,6). Główny wpływ ma niski wskaźnik jakości i przydatności rolniczej gleb, niekorzystne warunki agroklimatu oraz mało korzystne warunki wodne. Na terenie gminy przeważają gleby słabej jakości – V i VI klasy bonitacyjnej. Niewielkie obszary klasy IV i IVb występują w zwartych kompleksach wokół Parchowa.

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe na terenie gminy Parchowo zajmują powierzchnię 425 ha (3,2% powierzchni gminy). Przez gminę Parchowo (południowo-wschodnią część) przebiega główny wododział Pomorza. Tereny leżące na południe od miejscowości Nakła i Sylczno należą do zlewni rzeki Wdy, a następnie spływają w kierunku południowo-wschodnim do Wisły. Pozostała część gminy stanowi bezpośrednią zlewnię Bałtyku – tereny odwadniane są poprzez zlewnię rzeki Słupi do której uchodzi rzeka Stropna.

Teren gminy Parchowo charakteryzuje się występowaniem licznych jezior:

- jezioro Żukowskie – 127,7 ha,
- jezioro Sumino – 152,5 ha (ok. 78 ha na terenie gminy),
- jezioro Glinowskie – 59 ha,
- jezioro Stropno – 42,4 ha,
- jezioro Jelenie Duże – 17 ha,
- jezioro Kuglinko – 8,5 ha,
- jezioro w m. Nowa Wieś – 6,5 ha,
- jezioro Księżę – 7,3 ha,
- jezioro Jelenie Małe – 3,7 ha,
- Inne, mniejsze zbiorniki wodne (często bez nazwy).

Lesistość

Lasy i grunty leśne stanowią 50,0% powierzchni gminy Parchowo, co jest wartością nieznacznie niższą niż od lesistości powiatu bytowskiego (52,3%). Największa koncentracja kompleksów leśnych występuje w północno-wschodniej części gminy (miejscowości Chałupa i Folwark). Lasy występują także w centralnej części gminy (w okolicach Jeziora Mausz) oraz na południowych krańcach gminy (Nakla i Sumin). W ujęciu siedliskowym przeważa las mieszany i las świeży, mniejsze obszary zajmują siedliska borowe. Na terenie gminy występuje duże zróżnicowanie drzewostanu. Dominujące gatunki to sosna, buk i świerk. W mniejszej ilości występują także dąb, brzoza, grab i modrzew.

Ochrona środowiska naturalnego

Na terenie gminy Parchowo znajdują się obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo, z których część została objęta formalnie ochroną prawną. Wśród cennych obszarów i jednostek przyrodniczych można wyróżnić:

- Rezerwat przyrody „Jeziora Chośnickie”
- Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”
- Gowidliński Obszar Chronionego Krajobrazu
- Obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej „Natura 2000”
  - Obszary siedliskowe
    - „Dolina Stropnej” – PLH22037
    - „Jeziora Chośnickie” – PLH220012
    - „Dolina Słupi” – PLH220052
    - „Jeziora Kistowskie” – PLH220097
  - Obszary ptasie
    - „Dolina Słupi” – PLB220002
    - „Bory Tucholskie” – PLB220009
- Pomniki przyrody – 7 szt. (5 pojedynczych drzew, 1 grupa drzew oraz 1 głąz)
- Użytki ekologiczne

Rezerwat Przyrody „Jeziora Chośnickie”

Rezerwat przyrody o powierzchni 213,6 hektara, utworzony w 1985 roku. Zlokalizowany w północnej części gminy Parchowo, w okolicach miejscowości Chośnica. Rezerwat położony na granicy sandru i moreny, obejmuje m.in. kopułowe torfowisko wysokie typu bałtyckiego, siedem jezior dystroficznych oraz okoliczne bory bagienne. Cenną atrakcją przyrodniczą są m.in. różne stadia starzenia się jezior oraz pierwotne siedliska leśne w różnym stadium sukcesji drzew. W rezerwacie można spotkać m.in. turzycę bagienną, rosiczkę okrągłolistną i bagno zwyczajne. Rezerwat stanowi miejsce bytowania żurawia, puchacza oraz dzięcioła czarnego.

Zdjęcie 2 Rezerwat przyrody „Jeziora Chośnickie”

Źródło: aktywneparchowo.pl

Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”

Park utworzony w 1981 roku, obejmujący obszar środkowego i dolnego biegu rzeki Słupi i jej zlewni, o całkowitej powierzchni 37 040 hektarów. Park typu dolinnego, ukształtowany w okresie topnienia północnoatlantyckiego lądolodu. Charakterystyczną cechą Parku jest jego lesistość – aż 72% powierzchni zajmują lasy. Najczęściej spotykanymi tu zbiorowiskami leśnymi są bór sosnowy świeży i mieszany, a także bór bagienny. Do bardzo interesujących formacji roślinnych należą torfowiska, a wśród nich szczególnie cenne fragmenty nawiązujące do torfowisk wysokich. Do najcenniejszych przyrodniczo obszarów należą jeziora lobeliowe, grupujące reliktowe gatunki

Zdjęcie 3 Dolina Słupi

Źródło: aktywneparchowo.pl

roślin, takie jak: lobelia jeziorna brzeżyca jednokwiatowa i poryblin jeziorny. Na terenie gminy Parchowo znajduje się niewielki fragment Parku (o powierzchni ok. 4,3 ha) – w okolicach wsi Soszyca.

Gowidliński Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar utworzony w 1994 roku, obejmujący rynny jeziora Gowidlińskiego, Mausz i Węgorzyno oraz ich wysoczyznowe otoczenie. Oprócz jezior na obszarze występuje także duża liczba innych zbiorników wodnych, wyjątkowo urozmaicona rzeźba terenu i znaczna lesistość. Niewielki fragment Obszaru (ok. 115 hektarów) znajduje się w północno-wschodniej części gminy.

Obszar Natura 2000 „Dolina Stropnej” – PLH22037

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk. Obejmuje dolinę rzeki Stropnej, od źródeł koło Pólczna (jeziro Glinowskie) aż po strefę ujściową koło Jamna (jeziro Żukowskie), z fragmentem rzeki Słupi. Obejmuje szereg ważnych i cennych siedlisk z Dyrektywy Siedliskowej. Jeziora oraz podmokłe łąki są ważnym biotopem dla fauny obszaru. Szczególnie cennymi formami przyrody na obszarze są:

- Dobrze zachowane łąki z liczną populacją storczyków;
- Różne typy jezior będące środowiskiem życia ptaków wodno-błotnych;
- Krajobraz rynny polodowcowej z rozległymi obszarami wytopiskowymi;

Na obszarze występują ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych: jeziora lobeliowe; starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*; ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*); niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*); górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk; kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*); żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*); grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*); łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe). Na obszarze występują ważne dla Europy gatunki zwierząt: wydra, bocian czarny, bocian biały, błotniak stawowy, kania ruda, derkacz, żuraw, puchacz, zimorodek, dzięcioł czarny, lerka, gąsiorek, traszka grzebieniasta, ciosa, minóg strumieniowy.

Obszar Natura 2000 „Jeziorka Chośnickie” – PLH220012

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk. Obszar o powierzchni 214,3 ha, w większości pokrywający się z obszarem Rezerwatu „Jeziorka Chośnickie”. Teren porośnięty lasem iglastym. Na obszarze zlokalizowanych jest siedem zbiorników wodnych o charakterze dystroficznym z mineralnymi wyniesieniami oraz torfowiska wysokiego typu bałtyckiego porośnięte borami i brzezinami bagiennymi. Na obszarze stwierdzono wiele rzadkich torfowiskowych roślin zarodnikowych i naczyniowych, z czego znaczna część to gatunki prawnie chronione w Polsce.

Na obszarze występują ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych: naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, torfowiska wysokie, torfowiska przejściowe i trzęsawiska, obniżenia na podłożu torfowym, kwaśne buczyny, bory i lasy bagienne. Na obszarze występują ważne dla Europy gatunki zwierząt: dzięcioł czarny, puchacz i żuraw.

Obszar Natura 2000 „Dolina Słupi” – PLH220052, PLB220002

Obszar obejmujący dorzecze środkowego odcinka rzeki Słupi oraz jej dopływów: Bytowej, Jutrzenki i Skotawy. Krajobraz jest tu bardzo urozmaicony. W rzeźbie terenu występują typowe elementy form polodowcowych, takie jak liczne jeziora rynnowe i wytopiskowe, równiny sandrowe oraz moreny czołowe. Ośią hydrograficzną obszaru jest rzeka Słupia, która przepływa przez wiele jezior i której dolina na kilku odcinkach ma charakter przełomowy.

Ponad 70% powierzchni obszaru zajmują lasy. W zbiorowiskach leśnych przeważają lasy bukowe, lasy mieszane z udziałem buka oraz bory sosnowe. W dolinach rzek i strumieni występują zbiorowiska łągowo-jesionowo-olszowych i olsów, lecz ich udział powierzchniowy jest niewielki.

Na obszarze występuje 21 ważnych dla Europy typów siedlisk przyrodniczych, a także co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej.

Obszar Natura 2000 „Jeziora Kistowskie” – PLH220097

Specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 367,5 ha. W jego zasięgu znajduje się północno-wschodni fragment gminy Parchowo o powierzchni ok. 29 ha. Ostoja obejmuje trzy jeziora lobeliowe – Chojnickie, Warleńskie, Ostrowickie, w każdym z nich występuje populacja elismy wodnej. Są to niewielkie jeziora o zróżnicowanej głębokości (głębokości maksymalne 8 - 19 m). Roślinność podwodna jezior jest słabo wykształcona. W jeziorach Warleńskim i Chojnickim występują płaty zbiorowiska zespół poryblinu jeziornego i lobelii jeziornej. Znajdują się tutaj trzy potwierdzone stanowiska Elismy wodnej, w tym jedno dość liczne w Jeziorze Chojnickim. W jeziorach tych są dwa stanowiska poryblinu kolczastego.

Obszar Natura 2000 „Bory Tucholskie” – PLB220009

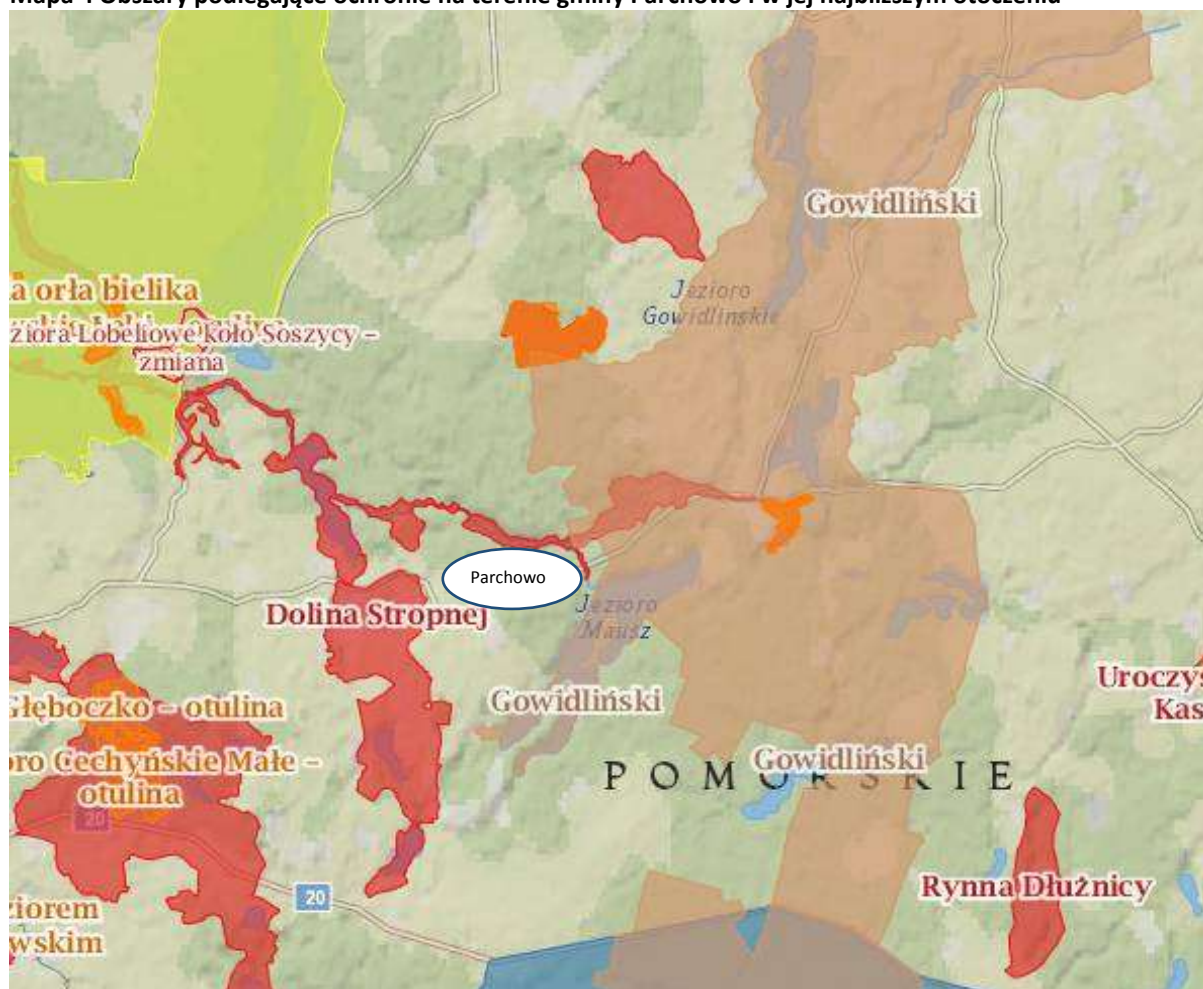
Obszar, będący największym obszarem specjalnej ochrony ptaków w Polsce, obejmuje znaczną część Borów Tucholskich tworzących jeden z największych krajowych kompleksów leśnych. Porastają one piaszczystą równinę sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz ich dopływów. Jej rzeźbę urozmaicają rynny polodowcowe i liczne jeziora, oczka wodne, torfowiska, wydmy oraz wzniesienia morenowe. Lasy, zajmujące około 70% powierzchni obszaru, to głównie bory świeże, występują tu również bory bagiennie i suche. Mniejsze powierzchnie, głównie w dolinach rzek, na zboczach rynien oraz na wzniesieniach morenowych, zajmują grądy, lasy bukowodębowe, łągi i olsy. W drzewostanach zdecydowanie dominuje sosna. Obszar stanowi jedną z najważniejszych w Polsce

ostoi lęgowych gągoła, nurogęsi, kani czarnej, kani rudej, bielika, puchacza i zimorodka. Na obszarze Borów Tucholskich spotyka się znaczne zgrupowania migrujących i zimujących łabędzi krzykliwych.

Na terenie gminy Parchowo obszar zajmuje powierzchnię ok. 4,6 km² i rozciąga się po południowej stronie drogi krajowej nr 20.

Obszary podlegające ochronie na terenie gminy Parchowo oraz w jej najbliższym otoczeniu przedstawione zostały na poniższej mapie.

Mapa 4 Obszary podlegające ochronie na terenie gminy Parchowo i w jej najbliższym otoczeniu

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

1.10. Turystyka

Turystyka stanowi obszar gospodarki o dużym znaczeniu dla gminy Parchowo. Niewątpliwym atutem jest atrakcyjne położenie gminy – z dala od miast, w malowniczym otoczeniu wzgórz, jezior i lasów. Główną atrakcją turystyczną są walory przyrodnicze gminy opisane w poprzednim rozdziale. Stwarzają one możliwość aktywnego wypoczynku – pieszych i rowerowych wędrówek, wędkowania czy kąpeli w czystych jeziorach. Atrakcyjne tereny są sukcesywnie zagospodarowywane na potrzeby turystyki i rekreacji przy jednoczesnym poszanowaniu naturalnych elementów przyrody.

Ciekawą atrakcją turystyczną są liczne szlaki piesze, rowerowe oraz kajakowe wyznaczone przez jej teren. Do najważniejszych można zaliczyć:

- **Pętla Parchowska** – Szlak rowerowy o długości 23,4 km przebiegający w południowo-zachodniej części gminy. Rozpoczyna się i kończy w Parchowie. Przebiega m.in. przez lasy w pobliżu Jeziora Mausz oraz w okolicach jezior Glinowskiego i Stropno.
- **Pętla Nakielska** – Szlak rowerowy o długości 19,6 km przebiegający w południowo-wschodniej części gminy, w większości przez leśne dukty w okolicach Jeziora Mausz oraz Jeziora Sumino.
- **Pętla Soszycka** – trasa rowerowa o długości 27,8 km przebiegająca w północno-zachodniej części gminy Parchowo. Rozpoczyna się i kończy w Parchowie. Trasę wyznaczono w pobliżu wielu atrakcji turystycznych – m.in. zabytkowego cmentarza ewangelickiego w Żukówku, kanał elektrowni wodnej w Młynkach, zespół obiektów hydrotechnicznych w Soszycy.
- **Pętla Chośnicka** – trasa rowerowa o długości 16,6 km przebiegająca we wschodniej części gminy Parchowo. Przebiega leśnymi duktami od Parchowa w kierunku rezerwatu „Jeziora Chośnickie”, a następnie w okolicach Jeziora Mausz.
- **Szlak „U Źródeł Słupi”** – ścieżka spacerowa o długości 5 km prowadząca z Parchowskiego Młyna do Parchowa. Trasa przebiega początkowo wzdłuż rzeki Słupi, a następnie przez lasy bukowe krawędzią doliny rzeki. Charakterystycznymi punktami wyznaczonymi na trasie są: XIX wieczny młyn na Parchowskiej Strudze, jar Parchowskiej Strugi, tarlisko ryb łososiowatych, nadrzeczna łąka oraz źródłiska.
- **Szlak kajakowy Słupią - Meandrami Słupi** – trasa kajakowa o długości 14 km, rozpoczyna się w sąsiedniej gminie Sulęcyno i przebiega przez całą długość rzeki Słupia na terenie gminy.
- **Papieski szlak kajakowy** – trasa kajakowa o długości 124,7 km biegnąca przez obszar 10 gmin od miejscowości Gowidlino w powiecie kartuskim do Słupska. Trasa upamiętnia pobyt na tych terenach abpa Karola Wojtyły w 1964 roku.
- **Trasa narciarska – Leśniczówka Parchowo** – trasa o długości 6 km wyznaczona nieuczęszczanymi leśnymi duktami. Trasa ma charakter górski – charakteryzuje się dużymi różnicami wysokości oraz licznymi zjazdami i podjazdami.

Do atrakcji turystycznych zaliczyć można także **Jezioro w Glinowie**, położone w południowej części gminy Parchowo, w sołectwie Nakła. Teren zagospodarowany został na potrzeby turystyczne, wyposażony jest w parking i małą infrastrukturę turystyczną – pomost, wiatę, miejsce na ognisko, boisko do siatkówki.

Zdjęcie 4 Jezioro w Glinowie

Źródło: mapofpoland.pl

Atrakcyjnym miejscem, z którego rozpościera się widok na jezioro Stropno i okolicę jest **Punkt widokowy w Gołczewie**. Znajduje się na wzniesieniu przy drodze powiatowej Gołczewo – Jeleńcz.

Zdjęcie 5 Panorama z punktu widokowego w Gołczewie

Źródło: aktywneparchowo.pl

Zabytki

Na terenie gminy Parchowo znajdują się zabytki objęte ochroną prawną, jak i obiekty o walorach historycznych i kulturowych. Do najważniejszych zabytków zaliczyć można:

- **Kościół p.w. św. Mikołaja** – Kościół neoromański wybudowany w 1854 roku. Świątynia usytuowana jest na wzgórzu, otoczona cmentarzem. W kościele zachowało się późnobarokowe wyposażenie – m.in. barokowa chrzcielnica pochodzącą z dawnego drewnianego kościoła oraz ołtarz główny, w który wkomponowany jest drewniany krzyż z ukrzyżowanym Chrystusem (pochodzący również ze starego kościoła).

Zdjęcie 6 Kościół p.w. św. Mikołaja w Parchowie (1)

Źródło: <http://pomorskie.travel>; <http://www.powiatbytowski.pl>

Zdjęcie 7 Kościół p.w. św. Mikołaja w Parchowie (2)

Źródło: materiały AMT Partner Sp. z o.o.

- **Pałac w Parchowie** – Pałac pochodzi z XIX wieku i reprezentuje styl klasycystyczny. Zlokalizowany jest w centrum Parchowa i jest wykorzystywany obecnie na cele Domu Pomocy Społecznej, prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego. Wokół Pałacu – na obszarze 1 hektara – rozpościera się park w przełomu XVIII i XIX wieku, w którym wyróżnić można m.in. 200 letni starodrzew oraz pozostałości zabudowy folwarcznej. Założenie pałacowo-parkowe od strony wsi ogranicza kamienny mur.

Zdjęcie 8 Pałac w Parchowie

Źródło: materiały AMT Partner Sp. z o.o.

- **Elektrownia wodna „Struga” w Soszycy** – Uznawana za najstarszą elektrownię wodną na rzece Słupi i najstarszy działający obiekt tego typu w Europie i jeden z najstarszych na świecie. Obiekt początkowo pełnił funkcję młyna, następnie wspierał pracę tartaku, suszarni drewna i fabryki tektury. Przekształcenie obiektu w elektrownię wodną nastąpiło w latach 1889-1896. W 1898 roku w elektrowni zamontowano turbinę Peltona o mocy 250 kW, która działa nieprzerwanie do dziś. Atrakcją elektrowni są m.in. ponad stuletnie żarówki węglowe, które sygnalizują awarię urządzeń oraz marmurowa tablica rozdzielcza z 1911 roku. W skład kompleksu hydrotechnicznego elektrowni wchodzi kanał długości 1850 m, jaz przesiewny, kaskada upustu bocznego.

Zdjęcie 9 Elektrownia wodna "Struga"

Źródło: <http://pomorskie.travel>; <http://www.powiatbytowski.pl>

- Na terenie gminy Parchowo zlokalizowane są także interesujące **nekropolie**. Najlepiej zachowane są cmentarze w Nowej Wsi i Żukówku. Na starym cmentarzu w Żukówku znajduje się największe skupisko pomników przyrody na terenie gminy. Wyróżnić można m.in. lipy drobnolistne (o obwodzie dochodzącym do 7,5 metra), buk zwyczajny (o wysokości 30 m) oraz klon zwyczajny.

Zdjęcie 10 Pomnik przyrody w Żukówku

Źródło: aktywneparchowo.pl

- **Kamienie Papieskie** – obeliski w miejscowościach Jamnowski Młyn, Soszyca oraz Bylina, odsłonięte w 2006 roku, zlokalizowane na trasie Papieskiego Szlaku Kajakowego

Zdjęcie 11 Kamień Papieski w Jamnowskim Młynie

Źródło: materiały AMT Partner Sp. z o.o.

- Cennymi zabytkami są także domy mieszkalne, budynki gospodarcze obiekty archeologiczne zlokalizowane w poszczególnych miejscowościach gminy Parchowo.

Mimo dużej atrakcyjności turystycznej gminy Parchowo infrastruktura hotelowa jest słabo rozwinięta. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy funkcjonują 3 obiekty zbiorowego zakwaterowania, z których dwa świadczą usługi całoroczne. Do dyspozycji turystów jest 288 miejsc noclegowych. W 2014 roku z oferty obiektów noclegowych skorzystało 2 000 turystów. Szczegółowe dane obrazujące ofertę zbiorowego zakwaterowania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11 Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania w gminie Parchowo

obiekty zbiorowego zakwaterowania	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	2	2	2	2	3	3	3
obiekty całoroczne	1	1	1	1	2	2	2
miejsca noclegowe ogółem	328	264	264	245	292	288	289
miejsca noclegowe całoroczne	92	106	106	100	142	152	142
korzystający z noclegów	2221	2793	2844	2838	2045	1570	2000

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z uwagi na liczne obszary wiejskie oraz walory przyrodnicze na terenie gminy funkcjonuje natomiast dobrze rozwinięta baza obiektów agroturystycznych. Szczegółowe informacje o tego typu obiektach przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 12 Wykaz obiektów agroturystycznych

Lp	Nazwa / właściciel	Miejscowość	Oferta
1	Dom Letniskowy „Magnolia”	Soszyca	12 miejsc noclegowych w pokojach 2,3,4 osobowych wyposażonych w łazienkę z prysznicem. Miejsce na grill i ognisko. Oferta wakacyjna (VI-X).
2	„Zielona Dolina”	Chośnica	14 miejsc noclegowych w 3 apartamentach. Obiekt wyposażony m.in. w plac zabaw dla dzieci, pole do badmintonu, miejsce do grillowania, łódkę wiosłową, kucyki, mini ZOO. Możliwość zorganizowania spływów i przejażdżek konnych oraz wędkowania na trzech zarybianych stawach. Oferta w miesiącach IV-X.
3	Halina Wirkus	Parchowo	9 miejsc noclegowych w pokojach 2 i 3 osobowych wyposażonych w łazienkę z prysznicem i toaletą. Oferta całoroczna.
4	Renata i Paweł Trzeciak	Parchowo	Pokoje 2 i 3 osobowe z kuchnią i telewizorem. Oferta całoroczna.
5	Jałowcowa Dolina	Parchowo	Pokoje 3 i 4 osobowe z kuchnią i łazienką. Możliwość organizacji ogniska, konferencji, imprez okolicznościowych oraz kuligów. Oferta całoroczna.
6	HACJENDA	Nowa Wieś	Domek 6 osobowy z kuchnią i łazienką. Możliwość wędkowania, grzybobrania, przejażdżki rowerowe. Oferta w miesiącach V-XI.
7	Wacław Gliszczyński	Gołczewo	Pokoje 2,3 i 4 osobowe z kuchnią i łazienką. Do dyspozycji: rowery, suszarnia grzybów, piaskownica, huśtawka, plac wypoczynkowy, grill, leżaki, boisko do siatkówki i koszykówki. Możliwość zakupów produktów żywnościowych. Oferta całoroczna.
8	Pole namiotowe Daniela i Ireneusz Klaman	Parchowo	Miejsca na namioty dla 8 osób położone w malowniczym miejscu z widokiem na Dolinę Stropnej. Oferta w miesiącach V-VIII.
9	Przystań Jamnowski Młyn	Jamnowski Młyn	Pokoje 4 osobowe z kuchnią i łazienką. Możliwość korzystania z przystani kajakowej, łódki z napędem elektrycznym, rowerów, placu zabaw i basenu. Oferta całoroczna.
10	Aleksandra Kaszubowska	Żukówko	Domki letniskowe wyposażone w łazienkę. Możliwość korzystania z placu zabaw. Oferta całoroczna.
11	Barbara Żywicka	Parchowo	Pokoje 2 i 4 osobowe. Oferta całoroczna.
12	Kajakówka	Parchowo	Pole namiotowe. Możliwość ustawienia namiotów turystycznych lub wspólnego namiotu wojskowego (na 50 osób). Teren wyposażony w zadaszoną wiatę do biesiadowania, miejsce na ognisko, wypożyczalnię rowerów turystycznych, kajaków, kijków do nornic walking. Oferta w miesiącach V – IX.
13	„Zielona Przystań”	Parchowo	Przystań kajakowa z terenem do obozowania. Oferta w miesiącach IV – IX.
14	„Dom Wędrowca”	Parchowo	Oferta całoroczna.
15	Stara Kuźnia	Jamno	20 miejsc noclegowych wyposażonych w łazienki. Oferta całoroczna.

Źródło: Urząd Gminy

1.11. Kultura i sport

Instytucje kultury

Zadania własne gminy Parchowo w zakresie działalności kulturalnej wykonuje **Gminny Ośrodek Kultury w Parchowie**, zlokalizowany przy ul. Kartuskiej 5. Jednostka posiada osobowość prawną. Szczególnym celem działania GOK jest pozyskiwanie i przygotowanie środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości. Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury w Parchowie należy:

- Edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- Gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnianie dóbr kultury,
- Tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania sztuką,
- Tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- Rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych.

Gminny Ośrodek Kultury organizuje różne formy edukacji kulturalnej dla młodzieży i dorosłych, zarówno w formie praktycznej, teoretycznej jak i edukacyjnej. Uczestnicy mogą rozwijać swoje zainteresowania artystyczne podczas zajęć prowadzonych w ramach kół zainteresowań oraz zespołów amatorskich. GOK organizuje także imprezy rozrywkowe, spektakle, wystawy, koncerty, festyny oraz koordynuje wszystkie imprezy organizowane na terenie gminy.

Do najważniejszych, cyklicznych imprez organizowanych na terenie gminy Parchowo należą:

- **Festyn Letni „Moto Folk Kaszuby”** – coroczna impreza, w ramach której organizowany jest m.in. zlot motocyklowy z pokazem starych pojazdów, występy zespołów folklorystycznych oraz kabaretów. Imprezie towarzyszą m.in. zawody wędkarskie, kajakowe, rowerowe i sprawnościowe oraz turniej piłkarski. Tradycyjnym elementem festynu są Mistrzostwa Polski w jedzeniu pierogów z jagodami.
- **Regaty jachtów sterowanych radiem**
- **Noc Świętojańska**
- **Dożynki gminne**
- **Festyn dożynkowy w Nakli**
- **Konkurs gminny „Ptaki ptaszki polne”**
- **Konkurs Rodno Mowa**
- **Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy**
- **Turniej „Kaszubska Baśka”**
- **Dzień Seniora**
- **Przeгляд Teatrów Szkolnych „Niebieskie tarcze”.**

Zdjęcie 12 Moto Folk Kaszuby

Źródło: Urząd Gminy Parchowo

Na terenie gminy Parchowo funkcjonuje także **Biblioteka Publiczna Gminy Parchowo**, zlokalizowana przy ul. Strażacka 2 oraz w punkcie filialnym w miejscowości Nakla.

Ważną instytucją kultury jest także **Izba Regionalna w Gołczewie**

Regionalna w Gołczewie. Izba należy do obiektów Gminnego Ośrodka Kultury w Parchowie. W budynku znajdują się zbiory etnograficzne w postaci narzędzi i sprzętu wykorzystywanego dawniej w rolnictwie, rzemiośle i życiu codziennym przez Kaszubów. W Izbie można w tradycyjny sposób przygotować wypieki i potrawy pochodzące z okolic Gołczewa.

Źródło: aktywneparchowo.pl

Obiekty kulturalne funkcjonujące na terenie gminy Parchowo odwiedza corocznie ok. 1 500 osób.

Sport i rekreacja

Infrastruktura sportowa gminy Parchowo skupiona jest wokół 2 placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy. **Zespół Szkół w Parchowie** dysponuje salą gimnastyczną (o wymiarach 18x30 m) na której odbywają się zajęcia szkolne wychowania fizycznego oraz imprezy sportowe. Zespół dysponuje także boiskiem wielofunkcyjnym „ORLIK 2012” oraz boiskiem trawiastym do piłki nożnej. Na terenie Zespołu Szkół znajduje się także plac zabaw oraz siłownia zewnętrzna. Natomiast Zespół Szkół w Nakli wyposażony jest w salę gimnastyczną o wymiarach 12x24 m, boisko wielofunkcyjne „ORLIK 2012” oraz boisko trawiaste do piłki nożnej. Na terenie pozostałych miejscowości znajdują się także niepełnowymiarowe boiska piłkarskie oraz boisko do siatkówki plażowej.

W gminie Parchowo organizowane są cykliczne imprezy sportowe i rekreacyjne o zasięgu lokalnym i regionalnym. Do najważniejszych można zaliczyć:

- Gminny Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy Parchowo
- Turniej Piłki Siatkowej dla dziewcząt i dorosłych o Puchar Wójta Gminy Parchowo
- Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Parchowo i Mirosława Tłokińskiego
- Europejski Tydzień Sportu dla Wszystkich
- Bieg Gryfa klasyfikacja Cross Festiwal
- Turniej piłki halowej o puchar dyrektora ZS w Parchowie
- Powiatowa Liga Orlikowa dla klas 5-6 SP
- Powiatowa Liga Orlikowej dla Klas 3-4
- Turniej Piłki Nożnej Coca-Cola Cup dla gimnazjum
- Turniej Piłki Nożnej O Puchar Tymbarka

1.12. Sfera społeczna

Oświata

Zadania gminy Parchowo w zakresie oświaty realizowane są przez: **Zespół Szkół w Parchowie im. gen. Józefa Wybickiego** (ul. Kartuska 19a, Parchowo) oraz **Zespół Szkół w Nakli** (ul. Szkolna 6, Nakla).

W ramach Zespołu Szkół w Parchowie funkcjonuje przedszkole, szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Zespół Szkół posiada 13 sal dydaktycznych, pracownię komputerową, świetlicę oraz stołówkę. Szkoła wyposażona jest także w salę gimnastyczną oraz boisko „Orlik”.

W ramach Zespołu Szkół w Nakli funkcjonuje oddział przedszkolny (tzw. „zerówka”), szkoła podstawowa oraz gimnazjum. Zespół Szkół, oprócz sal dydaktycznych, posiada także stołówkę z kuchnią, bibliotekę, salę gimnastyczną oraz pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej, boisko do piłki ręcznej i koszykówki. W 2010 roku na terenie szkoły otwarto boisko „Orlik”.

Na terenie gminy nie funkcjonują szkoły ponadgimnazjalne. Dzieci i młodzież uczęszczają do szkół w sąsiednich miastach (głównie w Bytowie).

Zestawienie placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy wraz z informacją o liczbie uczęszczających przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13 Zestawienie placówek oświatowych w gminie Parchowo

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
PRZEDSZKOLA	1	1	1	1	1	2	2
-liczba oddziałów	6	6	4	5	6	6	5
- liczba dzieci	82	79	72	88	102	115	139
SZKOŁY PODSTAWOWE	2	2	2	2	2	2	2
-liczba oddziałów	16	16	17	16	16	16	19
- liczba uczniów	276	273	289	276	270	274	315
GIMNAZJUM	2	2	2	2	2	2	2
-liczba oddziałów	8	9	10	9	9	9	8
- liczba uczniów	137	143	133	146	137	142	135

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Pomoc społeczna

Na terenie gminy Parchowo działa **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie**. Ośrodek jest jednostką organizacyjną gminy Parchowo. Terenem jego działania jest obszar gminy Parchowo. Kadre ośrodka stanowi 5 osób, w tym: kierownik, 2 pracowników socjalnych, 1 inspektor do spraw świadczeń rodzinnych oraz główna księgowa. Celem działalności ośrodka jest wspieranie osób i rodzin w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych poprzez zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwienie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz doprowadzenie do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Do zadań GOPS należy w szczególności:

- praca socjalna,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,
- wykonywanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej w szczególności związanych z wdrażaniem i realizacją projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej,
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- projektowanie budżetu w zakresie zadań statutowych i ustawowych ośrodka.

Pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Parchowie objętych jest ok. 300 osób, co stanowi ok. 8% mieszkańców gminy. Liczba ta utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat na stabilnym poziomie.

Tabela 14 Liczba mieszkańców objętych pomocą GOPS

	2012	2013	2014
liczba mieszkańców	289	285	296

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie

Główną przyczyną trudnej sytuacji życiowej uzasadniająca przyznanie pomocy jest ubóstwo (blisko połowa przypadków korzystania ze świadczeń pomocy społecznej). Istotnymi czynnikami są także bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Szczegółowe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 15 Powody trudnej sytuacji życiowej [liczba mieszkańców]

	2012	2013	2014
ubóstwo	124	119	135
bezdomność	1	1	1
wielodzietność	21	18	23
bezrobocie	59	53	54
niepełnosprawność	42	38	40
długotrwała choroba	0	1	0
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	59	52	38
rodziny niepełne	14	13	19
przemoc w rodzinie	2	2	0
alkoholizm	9	9	10
po zwolnieniu z Zakładu Karnego	2	0	0
zdarzenia losowe	0	0	1

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie przyznaje świadczenia społeczne m.in. w formie zasiłków, pracy socjalnej, usług opiekuńczych oraz dożywiania. Informacje o świadczeniach przyznanych w ostatnich latach przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 16 Formy udzielanej pomocy przez GOPS w Parchowie [liczba mieszkańców]

	2012	2013	2014
zasiłek stały	12	15	14
zasiłek okresowy	18	16	11
zasiłek celowy	70	88	65
dożywianie uczniów	206	195	225
specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	1	1
praca socjalna	49	64	57

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są na terenie gminy Parchowo także przez następujące instytucje:

- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Parchowo, ul. Krótka 2;
- Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego – Parchowo, ul. Kasztanowa 2.

Organizacje pozarządowe

Na obszarze gminy Parchowo funkcjonują liczne organizacje pozarządowe, których zadaniem jest aktywizacja społeczna i kulturalna mieszkańców gminy. Organizacje są animatorami przedsięwzięć służących lokalnej społeczności oraz ważnym partnerem władz Parchowa przy realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, kultury. Do najważniejszych organizacji pozarządowych można zaliczyć:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Parchowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nakli
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jamnie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Chośnicy
- Ochotnicza Straż Pożarna w Żukówku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gołczewie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sylczynie
- Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich Gminy Parchowo
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Z Rodzin Patologicznych "BASZTA"
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Uzależnionych i Umierających "OSIEM"
- Klub Sportowy "STEGNA" Parchowo
- Uczniowski Klub Sportowy "ZRYW"
- Uczniowski Klub Sportowy "ALKAN"

Ochrona zdrowia

Usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Parchowo świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej NOVMEDE w Parchowie zlokalizowany przy ul. Bytowskiej 24. W ośrodku przyjmuje lekarz rodzinny we współpracy z pielęgniarkami.

Usługi specjalistycznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gmina Parchowo zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatu Bytowskiego Spółka z o.o., zlokalizowany w Bytowie (w odległości ok. 15 km).

1.13. Zagospodarowanie przestrzenne

Polityka przestrzenna gminy Parchowo oparta jest na zasadzie zrównoważonego rozwoju, ochronie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz ochronie dziedzictwa kulturowego. Główne ramy polityki prowadzonej przez władze samorządowe wyznacza Studium *Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Parchowo* uchwalone przez Radę Gminy Parchowo Uchwałą nr 179/XXXI.2001 z dnia 22.11. 2001r. Dokument ten wyznacza główne cele rozwoju gminy Parchowo jako m.in. stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, poprzez przygotowanie prawne i infrastrukturalne gruntów; poprawę jakości urządzeń i wyposażenie w infrastrukturę techniczną terenów rekreacyjnych i pozostałych wsi oraz ochronę cennych wartości środowiska.

Dokument określa także główne kierunki zagospodarowania gminy Parchowo –wyznacza m.in. tereny rozwojowe, obszary wyłączone spod zabudowy oraz określa funkcje i standardy ich zagospodarowania. Realizacja przyjętych założeń dokonuje się poprzez opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 19 planów miejscowych obejmujących obszary kluczowe dla rozwoju gminy. Gmina zamierza także sukcesywnie opracowywać mpzp dla kolejnych terenów.

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przedstawiony został w poniższej tabeli.

Tabela 17 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Lp	Nazwa mpzp	Uchwała
1	Jelenia Górka - Żukówko	Uchwała Nr 53/X/95 Rady Gminy w Parchowie z dnia 9 sierpnia 1995 w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu domków letniskowych "Jelenia Górka" w Żukówku gmina Parchowo
2	Osiedle Parkowe	Uchwała Nr 143/XXVIII/97 Rady Gminy Parchowo z dnia 7 października 1997 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego oraz szczegółowego planu zespołu działek jednorodzinnych przy ul Leśnej i Dolnej
3	Jamno	Uchwała Nr 9/IV/98 Rady Gminy w Parchowie z dnia 29 grudnia 1998 roku w sprawie uchwalenia zmiany do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Parchowo dot. fragmentu wsi Jamno
4	Nakła	Uchwała Nr 29/VI/99 Rady Gminy Parchowo z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Parchowo
5	Żukówko	Uchwała Nr 108/XXI/2000 Rady Gminy Parchowo z dnia 5 września 2000 r. w sprawie uchwalenia zmian do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Parchowo dotyczącego terenów położonych w obrębie wsi Żukówko
6	Żukówko dz 111/2	Uchwała Nr 104/XX/2000 z dnia 20 czerwca 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Parchowo i uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki nr 111/2 w Żukówku
7	Parchowo - Apteka	Uchwała Nr 164/XXVIII/2001 Rady Gminy Parchowo z dnia 28 czerwca 2001 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar działki Nr 178/4 we wsi Parchowo
8	Parchowo dz. 320/1	Uchwała Nr 183/XXXI/2001 Rady Gminy Parchowa z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej w obrębie działki 320/1 położonej w m. Parchowo, gmina Parchowo
9	Żukówko dz 128/2 i 129/9	Uchwała Nr 206/XXXV/2002 Rady Gminy Parchowo z dnia 23 maja 2002 r. w sprawie zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Parchowo i uchwalenia m.p.z.p. osiedla w Żukówku na dz nr 128/2 i 129/9
10	działki w Jeleńcu, Żukówku, Nakli, Sylcznie	Uchwała Nr 211/XXXVI/2002 Rady Gminy Parchowo z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie m.p.z.p. dla dz. nr 74/1, 73/2 i 78 w ob Jeleńcu, dz. nr 40/13 i 40/18 w ob. Żukówko, cz. dz. nr 301L w ob. Nakla i cz. dz. nr 78/5 w ob Sylczno
11	Żukówko dz 134/3	uchwała Nr 67/XII/2003 rady Gminy Parchowo z dnia 4 listopada 2003 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

		działki nr 134/3 we wsi obrębowej Żukówko
12	Żukówko dz 167/16	Uchwała Nr 68/XII/2003 Rady Gminy Parchowo z dnia 4 listopada 2003 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki nr 167/16 we wsi obrębowej Żukówko
13	Gołczewo dz 38/1	Uchwała Nr 87/XIV/2003 Rady Gminy Parchowo z dnia 30 grudnia 2003 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działki nr 38/1 obręb Gołczewo
14	Frydrychowo	Uchwała Nr 222/XXXVIII/2006 Rady Gminy Parchowo z dnia 20 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu domków rekreacji pobytowej w miejscowości Frydrychowo, gmina Parchowo
15	Żukówko - zespół domków	Uchwała Nr 221/XXXVIII/2006 Rady Gminy Parchowo z dnia 20 czerwca 2006 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zespołu domków rekreacji pobytowej w miejscowości Żukówko, gmina Parchowo
16	Parchowski Młyn	Uchwałą Nr XXVIII/181/2009 Rady Gminy Parchowo z dnia 23 lutego 2009 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działek o nr 353, 354/2 i 355/3 oraz części działki nr 351/2 we wsi Parchowski młyn, ob. Parchowo
17	Gołczewo dz 229/15	Uchwała Nr XXXIX/255/2010 Rady Gminy Parchowo z dnia 29 marca 2010 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru działki numer 229/15 we wsi Gołczewo w gminie Parchowo
18	Grabowo	Uchwała Nr XXIX. 234. 2013 Rady Gminy Parchowo z dnia 19 listopada 2013 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dot. fragmentu obrębu geodezyjnego Grabowo, gmina Parchowo
19	Grabowo dz 223/2	Uchwała Nr XXIX/235/2013 Rady Gminy Parchowo z dnia 19 listopada 2013 roku w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dot. fragmentu obrębu geodezyjnego Grabowo, gmina Parchowo.

Źródło: Urząd Gminy Parchowo

1.14. Finanse i polityka inwestycyjna

Kształtowanie rozwoju gminy Parchowo uwarunkowane jest przede wszystkim gospodarnym wydatkowaniem środków własnych gminy. Dochody gminy, jako jednostki samorządu terytorialnego, mogą mieć charakter bieżący lub majątkowy. Wśród dochodów bieżących najważniejszą pozycję stanowi grupa „Różne rozliczenia”, do której zalicza się głównie subwencja oświatowa. Ważnym źródłem dochodów są także *Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem*. Najwyższe dochody majątkowe osiągnęte są z działalności turystycznej, kultury fizycznej oraz gospodarki mieszkaniowej. Całkowite dochody budżetowe gminy Parchowo systematycznie rocznie na przestrzeni ostatnich lat (o blisko 35% w latach 2010-2014). Szczegółowe informacje o dochodach budżetowych gminy Parchowo przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 18 Dochody budżetowe gminy Parchowo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	169.687,81	854 350,50	558 155,50	1 719 891,74	720 853,02
Transport i łączność	476.093,33	312 111,87	64 206,16	62 235,77	81 834,75
Turystyka	0,00	790,00	0,00	92 637,00	491 960,10

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PARCHOWO NA LATA 2015-2022

Gospodarka mieszkaniowa	189.085,82	119 868,71	288 804,52	230 787,70	183 491,60
Działalność usługowa	201,30	3 202,49	12 772,84	0,00	0,00
Administracja publiczna	97.068,85	150 052,09	72 339,02	77 308,82	108 646,26
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	32.208,00	10 316,00	572,00	575,00	34 849,50
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00	0,00	60 845,00	0,00	3 183,47
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	1.866.987,37	2 040 177,65	2 159 601,80	2 457 907,14	3 012 258,34
Różne rozliczenia	6.401.044,50	7 072 112,76	7 471 804,74	7 189 534,86	7 550 974,24
Oświata i wychowanie	266.722,27	767 316,41	1 199 987,84	829 839,53	1 193 268,62
Ochrona zdrowia	644,94	0,00	0,00	0,00	0,00
Pomoc społeczna	1.744.941,34	1 919 973,08	2 074 159,47	2 092 667,83	2 091 193,69
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	122.349,20	63 203,11	49 056,64	48 986,01	0,00
Edukacyjna opieka wychowawcza	82.282,08	67 998,71	70 290,46	68 103,30	64 175,24
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	6.805,62	2 084,24	3 348,06	5 205,88	8 595,65
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	411.893,83	264 496,00	0,00	0,00	0,00
Kultura fizyczna i sport	542.000,00	0,00	0,00	0,00	289 847,00
DOCHODY RAZEM	12.410.016,26	13 648 053,62	14 085 944,05	14 875 680,58	15 835 131,48

Źródło: Urząd Gminy

Gmina Parchowo wydatkuje środki budżetowe głównie w kierunku oświaty i wychowania (ok. 50% wydatków) oraz pomocy społecznej (18%). Wartość wydatków bieżących systematycznie rośnie – w latach 2010-2014 zanotowano ponad 40% przyrost. Wartość wydatków majątkowych jest zmienna na przestrzeni ostatnich lat – największą wartość (ponad 8,5 miliona złotych) zanotowano w 2012 roku. Był to efekt wzmożonej polityk inwestycyjnej gminy, związanej m.in. z pozyskiwaniem funduszy europejskich. Szczegółowe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19 Wydatki budżetowe gminy Parchowo

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	1.279.971,55	395 216,79	1 548 203,63	1 309 749,95	754 974,78
Transport i łączność	1.179.655,70	200 697,08	601 898,40	392 785,90	894 923,81
Turystyka	21.265,57	260 882,55	253 425,05	306 969,67	299 001,06
Gospodarka mieszkaniowa	195.704,16	455 753,14	264 693,89	125 307,97	102 734,59
Działalność usługowa	29.285,80	37 810,04	53 943,00	60 106,67	43 327,81
Administracja publiczna	1.609.674,92	1 845 456,24	1 692 155,74	1 806 291,81	1 814 853,66
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	32.208,53	10 316,00	572,00	575,00	34 849,50
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	201.239,21	218 329,99	457 371,23	137 622,60	216 780,50
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz	11.351,53	11 269,70	0,00	0,00	0,00

wydatki związane z ich poborem					
Obsługa długu publicznego	37134,27	48 599,66	104 800,11	107 929,22	92 034,61
Różne rozliczenia	0,00	0,00	963,68	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	4.470.197,66	5 397 610,96	7 481 453,52	6 497 140,03	6 331 524,75
Ochrona zdrowia	38.577,68	34 547,72	31 167,69	35 425,33	37 200,06
Pomoc społeczna	1.955.700,68	2 146 303,32	2 290 531,94	2 363 122,85	2 361 516,51
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	129.619,92	69 455,47	56 131,82	58 561,68	0,00
Edukacyjna opieka wychowawcza	268.930,47	283 054,11	321 711,04	320 916,79	372 312,31
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	252.407,06	164 733,71	224 699,67	401 133,62	552 035,09
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	921.560,56	536 724,00	514 175,88	434 110,19	495 979,31
Kultura fizyczna	937.487,62	100 145,01	103 790,12	584 497,40	96 703,78
WYDATKI RAZEM	13.571.972,89	12 216 905,49	16 001 688,41	14 942 246,68	14 500 752,13

Źródło: Urząd Gminy

Jak wspomniano wcześniej dochody oraz wydatki budżetowe (bieżące) gminy Parchowo stopniowo rosną. Jest to związane z systematycznym rozwojem gminy Parchowo. Deficyt budżetowy gminy Parchowo jest pokrywany przychodami pochodzącymi z kredytów i pożyczek. Podsumowanie dochodów i wydatków budżetowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20 Budżet gminy Parchowo

	2010	2011	2012	2013	2014
dochody budżetowe	12 410 016	13 648 054	14 085 944	14 875 681	15 835 131
- bieżące	10 889 166	12 415 117	13 374 745	13 246 002	14 396 817
- majątkowe	1 520 850	1 232 937	711 199	1 629 679	1 438 315
wydatki budżetowe	13 571 973	12 216 906	16 001 688	14 942 247	14 500 752
- bieżące	9 778 878	11 087 615	12 210 154	12 159 430	12 642 368
- majątkowe	3 793 095	1 129 290	3 791 534	2 782 817	1 858 384
wynik budżetowy	- 1 161 957	1 431 148	- 1 915 744	- 66 566	1 334 379

Źródło: Urząd Gminy

Polityka inwestycyjna

Władze samorządowe gminy Parchowo prowadzą aktywną politykę inwestycyjną. Co roku znaczna część budżetu przeznaczana jest na inwestycje, co sprawia, że możliwa jest realizacja przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby zgłaszane przez lokalną społeczność, które wpływają na podniesienie poziomu atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej gminy Parchowo.

Oprócz środków budżetowych gmina Parchowo wykorzystuje także zewnętrzne źródła finansowania – krajowe fundusze i programy pomocowe oraz środki unijne w ramach perspektywy budżetowej 2007 – 2013. Znacznie zwiększają one możliwości finansowe gminy, pozwalając na realizację przedsięwzięć bardziej złożonych, kompleksowych, które przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców. Szczególne znaczenie mają tu inwestycje w infrastrukturę wspierającą rozwój gospodarczy oraz infrastrukturę zapewniającą usługi dla ludności.

1.15. Administracja samorządowa

Jednostką administracji samorządowej obsługującą mieszkańców jest Urząd Gminy Parchowo.

Zdjęcie 14 Urząd Gminy Parchowo

Źródło: www.gops-parchowo.pl

Gmina Parchowo prowadzi aktywną współpracę z samorządami na szczeblu regionalnym oraz ogólnopolskim. Gmina jest członkiem następujących organizacji:

- **Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej**

Największa organizacja zrzeszająca gminy wiejskie z całego kraju. Głównym celem związku jest integracja samorządów wiejskich i rozwiązywanie podstawowych problemów tego środowiska. Związek zrzesza ponad 550 gmin wiejskich z terenu całego kraju – w tym gminę Parchowo od 1993 roku. Zadaniem realizowanymi przez Związek jest m.in. udział w pracach legislacyjnych, w komisjach sejmowych, rozwijanie współpracy z samorządowymi organizacjami międzynarodowymi i krajowymi, organizacja seminariów, konferencji, szkoleń i warsztatów.

- **Związek Gmin Pomorskich**

Związek zrzeszający gminy wiejskie, miejsko – wiejskie i miejskie w obrębie województwa pomorskiego. Stowarzyszenie powstało z inicjatywy 10 przedstawicieli samorządów gminnych w 1992 roku. Gmina Parchowo przystąpiła do związku w 1999 roku. Głównym celem funkcjonowania Związku jest reprezentowanie i obrona wspólnych interesów zrzeszonych gmin oraz wspieranie idei samorządu terytorialnego. Związek bierze udział w mediacjach

ZWIĄZEK
GMIN POMORSKICH

między zrzeszonymi gminami a administracją rządową i samorządową, inicjuje i wspiera rozwój kulturalny gmin stowarzyszonych, wspiera działania na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz na rzecz integracji europejskiej.

- **Partnerstwo Dorzecze Słupi**

Porozumienie podmiotów działających na terenie 19 gmin Pomorza Środkowego, odpowiedzialne za realizację wypracowanej wspólnie Lokalnej Strategii Rozwoju Dorzecza Słupi. Partnerstwo skupia ponad 200 podmiotów należących do sektora publicznego, społecznego i gospodarczego. Gmina Parchowo jest członkiem Fundacji od 2007 roku oraz Stowarzyszenia od 2014 roku.

- **Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Bytowskie”**

Stowarzyszenie Powiatu Bytowskiego oraz 11 gmin Pojezierza Bytowskiego działających na rzecz rozwoju regionalnego, a w szczególności na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów rybackich, podnoszenia ich atrakcyjności, aktywizowania i podnoszenia jakości życia mieszkańców. Gmina Parchowo jest członkiem stowarzyszenia od 9 listopada 2009 roku.

Miasta Partnerskie

- Friesack – miejscowość położona w Niemczech, w Brandenburgii, licząca ok. 2700 mieszkańców. Umowa o współpracy zawarta 30 sierpnia 1998 roku została odnowiona w 2008 roku. W ramach współpracy odbywają się coroczne, obustronne wizyty studyjne, obozy szkoleniowe grup sportowych i pożarniczych oraz wspólne uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych. Dzięki współpracy gminie Parchowo udało się pozyskać środki na rozbudowę infrastruktury ściekowej.
- Mosedis – gmina położona na Litwie, w okręgu kłajpedzkim, licząca ok. 3300 mieszkańców. Umowa o współpracy zawarta została 25 listopada 2001 roku. W ramach współpracy odbywają się m.in. wizyty studyjne władz samorządowych.

Certyfikaty i osiągnięcia

Działalność władz samorządowych była dostrzegana i nagradzana na forum krajowym. Najważniejszymi osiągnięciami gminy są:

- Certyfikat **Europejski Rejestr Renomowanych**, przyznany 10.01.2013;
- Wyróżnienie **Gmina Dbająca o finanse mieszkańców 2010** – za udział w programie "Dłużnik Alimentacyjny"
- III miejsce w **Rankingu Pisma Samorządu Terytorialnego „Wspólnota" według kosztu uzyskania wzrostu Edukacyjnej Wartości Dodanej w latach 2009-2013** w kategorii gminy wiejskie.

2. Stopień rozwoju oraz potencjał Gminy w opinii jej mieszkańców

Opinia mieszkańców Gminy Parchowo na temat jakości życia oraz możliwych kierunków rozwoju stanowi jedną z podstaw dla określenia wizji gminy oraz misji działania jej samorządu.

Dla pozyskania informacji wykorzystano metodę badania ankietowego. Badanie odbywało się w dniach 27.05-10.06.2015 r. na terenie Gminy Parchowo, wśród jej mieszkańców. Ankieta była dystrybuowana w formie papierowej i elektronicznej. Formularz był dystrybuowany:

- przez Poczta Polską na terenie Gminy Parchowo; mieszkańcy mieli możliwość złożenia wypełnionych ankiet w Urzędzie Gminy Parchowo lub u właściwego Sołtysa,
- na stronie internetowej Gminy Parchowo.

Formularz ankietowy składał się z dwóch części: identyfikacji potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz identyfikacji w ramach tzw. metryczki osobowej.

Łącznie w ramach części pierwszej (identyfikacji potrzeb i oczekiwań mieszkańców) zadano pięć pytań, w tym trzy zamknięte i dwa otwarte. W metryczce osobowej respondenci odpowiedzieli na 5 pytań zamkniętych o: płeć, wykształcenie, grupę wiekową, status zawodowy, rejon zamieszkania.

Wyniki badania ankietowego

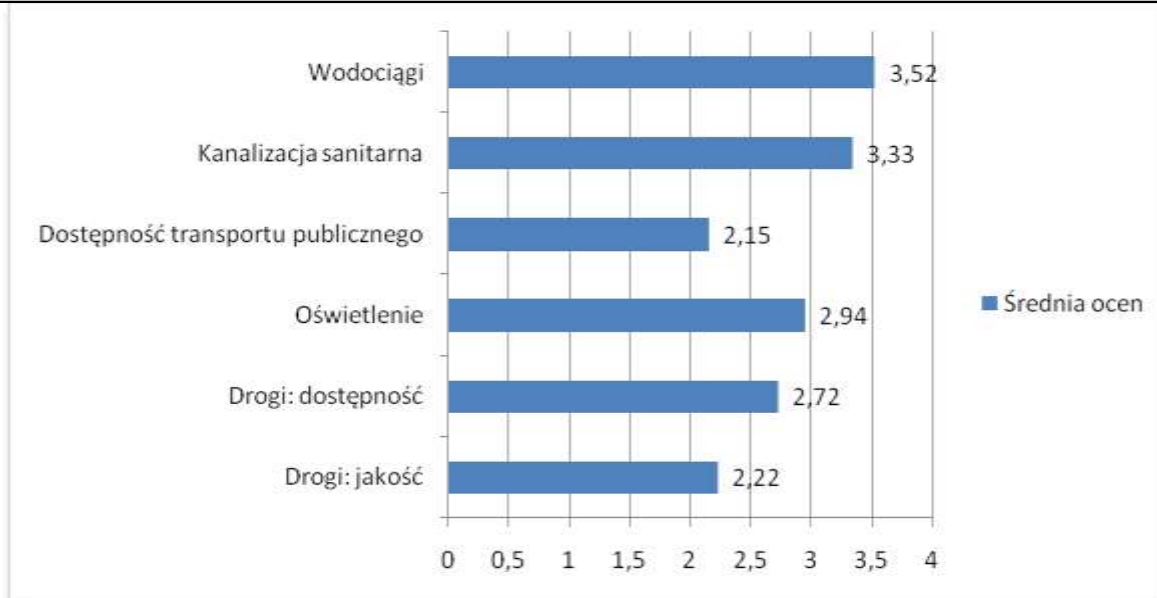
Wyniki ankiety stanowiły źródło informacji wykorzystane w kolejnych etapach tworzenia Strategii, m. in. do opracowania pełnej analizy SWOT, określenia celów strategicznych i operacyjnych oraz wskazania programów operacyjnych mających na celu wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022.

Warto zaznaczyć, iż w przypadku podania wyniku w formie wartości procentowych, nie sumują się one do 100% z uwagi na fakt, iż nie wszyscy respondenci w równym stopniu udzielili odpowiedzi. Część z pól ankiety pozostała niewypełniona. Głosy te jednak stanowią element dyskusji na temat stanu i przyszłego rozwoju gminy, toteż zostały one wliczone do puli odpowiedzi.

Na kolejnych stronach zaprezentowano wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców.

IDENTYFIKACJA POTRZEB I OCZEKIWAŃ MIESZKAŃCÓW

1. Proszę ocenić atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i inwestycyjną gminy oraz swojego rejonu zamieszkania. Proszę ocenić w skali od 1 (bardzo źle) do 5 (bardzo dobrze)

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

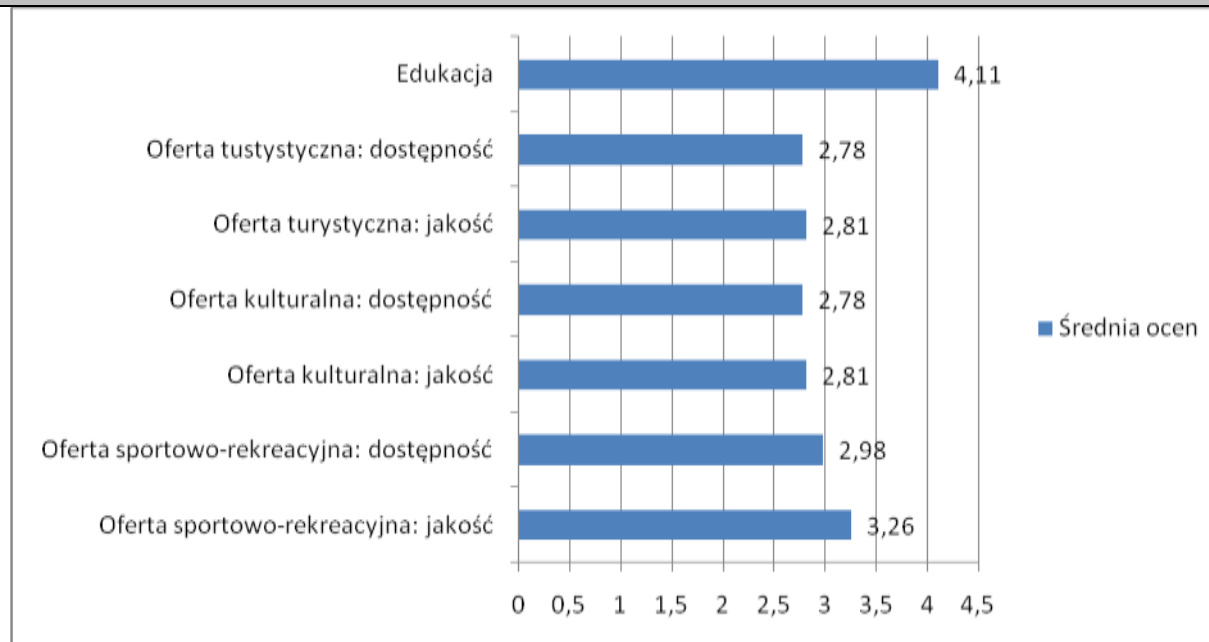
Wykres przedstawia średnie oceny mieszkańców dotyczące infrastruktury technicznej. Mieszkańcy najwyżej ocenili wodociągi, średnia wartość w skali od 1 do 5 wyniosła 3,52. Zdecydowanie gorzej prezentuje się dostępność transportu publicznego, która uzyskała najniższą średnią ocenę – 2,15.

PRZESTRZEŃ SPOŁECZNO-PUBLICZNA

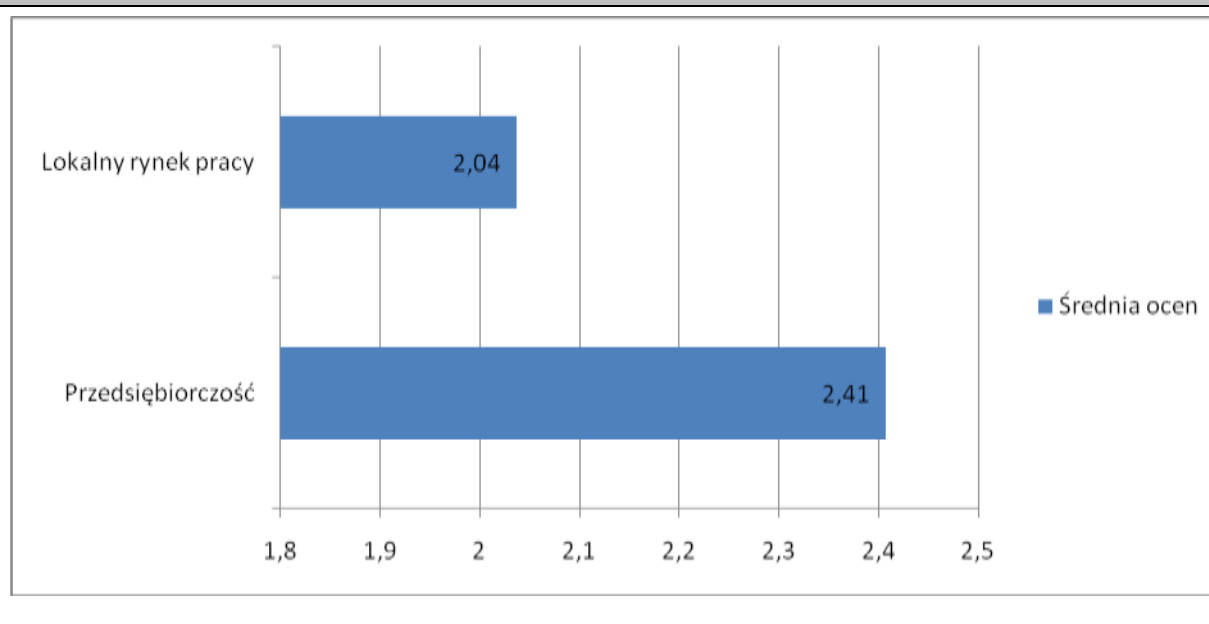
Główny atut przestrzeni społeczno-publicznej mieszkańcy Parchowa upatrują w środowisku naturalnym, którego ocena osiągnęła wartość 3,85. Znacznie gorzej prezentuje się dostępność chodników, prawie 30% mieszkańców przypisało jej najniższą ocenę.

EDUKACJA, KULTURA, REKREACJA I TURYSTYKA

Spośród wszystkich ocenianych kategorii edukacja osiągnęła najwyższą wartość i jako jedyna przekroczyła próg 4 punktów. Przeciwnieństwem wysokich ocen szkolnictwa jest turystyka i placówki kulturalne. W obu przypadkach prawie co trzeci ankietowany widzi poważne niedobory w tym zakresie.

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

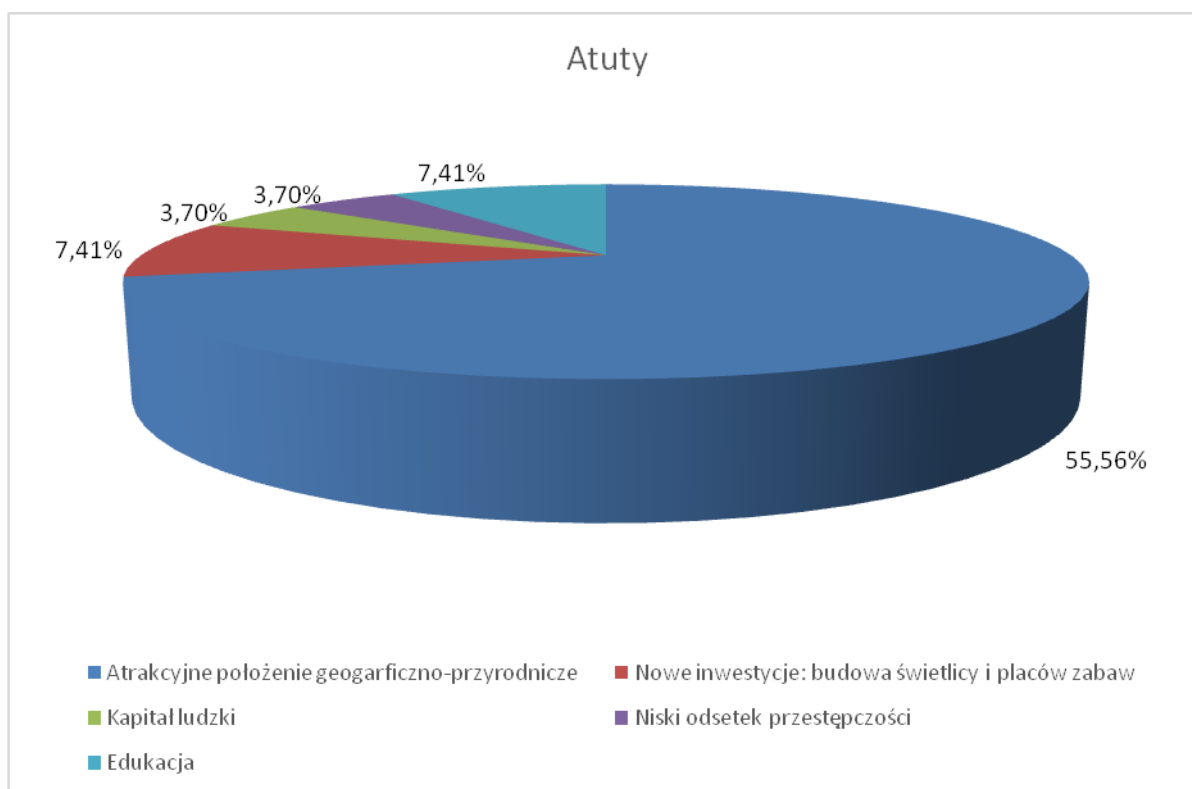
Zdecydowanie gorzej od edukacji mieszkańcy ocenili dostępność miejsc pracy – prawie 70% osób twierdzi, że sytuacja lokalnego rynku pracy prezentuje się źle lub bardzo źle. Podobnie postrzegany jest poziom przedsiębiorczości, tylko 22% ankietowanych uznaje go za dobry.

2. Proszę wskazać największy atut i największą słabość gminy Parchowo. Proszę wskazać po jednym.

Według mieszkańców głównym atutem Gminy jest atrakcyjne położenie geograficzno-przyrodnicze, za istotny aspekt uznała to ponad połowa ankietowanych (55,56%).

Oprócz walorów krajobrazowych, mieszkańcy udzielili następujących odpowiedzi:

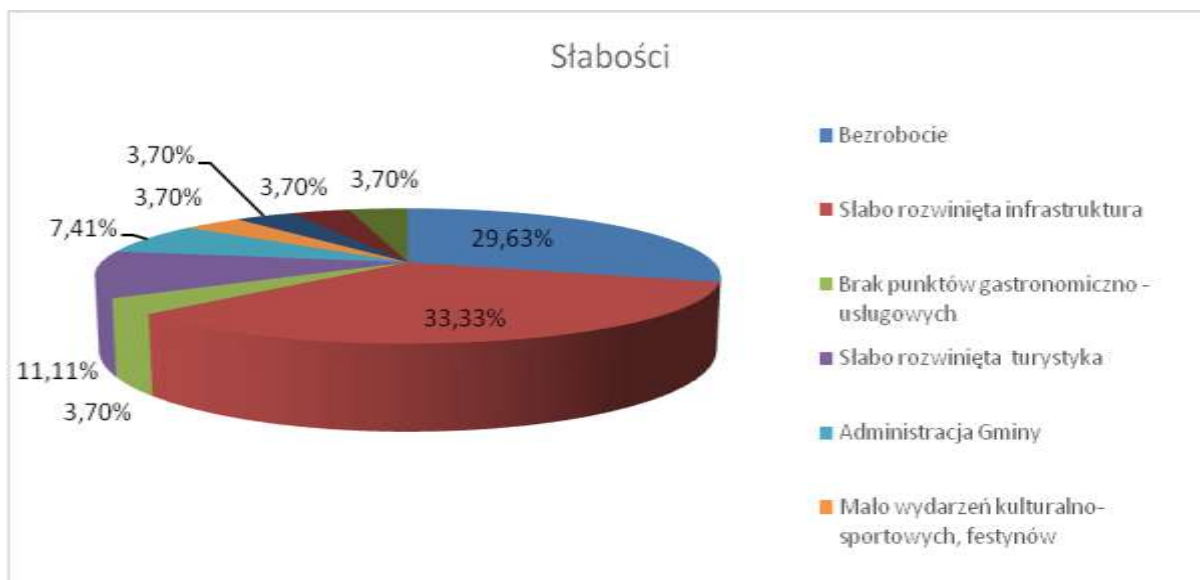
- Nowe inwestycje, głównie budowa świetlicy i placów zabaw – 7,41%,
- Edukacja – 7,41%,
- Niski odsetek przestępczości – 3,70%,
- Kapitał ludzki – 3,70%.

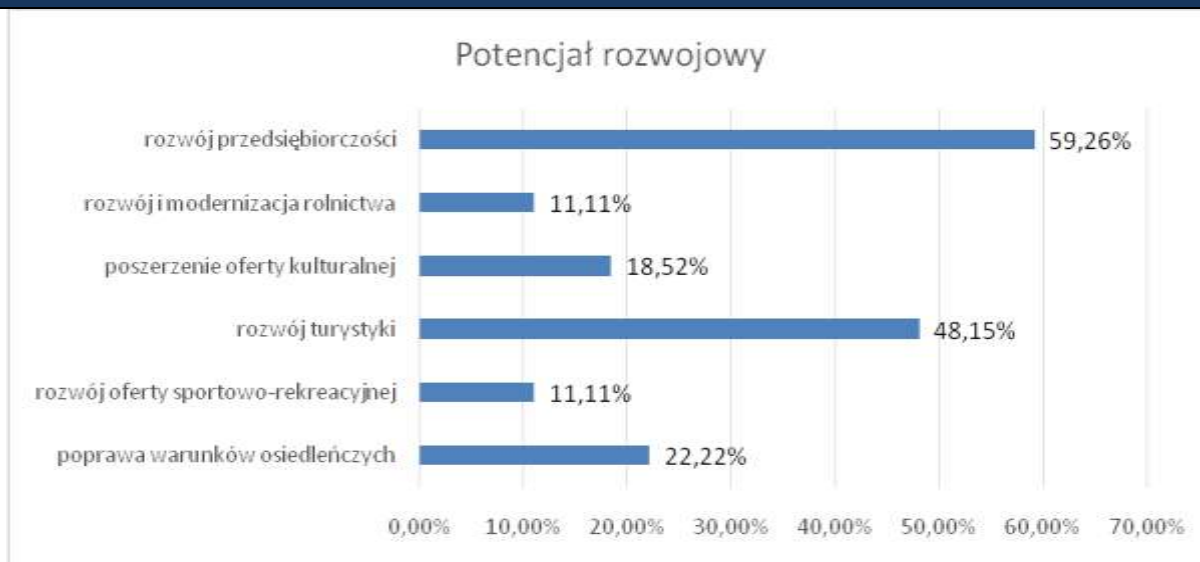
Główne słabości Gminy według mieszkańców to:

- słabo rozwinięte sieci infrastruktury – 33,33%,
- bezrobocie – 29,63%,
- uboga infrastruktura turystyczna 11,11%,
- brak punktów gastronomiczno – usługowych – 3,70%,
- administracja Gminy – 7,41%,

- mało wydarzeń kulturalno-sportowych, festynów – 3,70%,
- niewielkie przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych – 3,70%,
- rzadkie interwencje Policji – 3,70%,
- stan transportu publicznego – 3,70%.

3. Proszę wskazać, w czym można upatrywać potencjał rozwojowy gminy Parchowo. Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

Pytanie nr 3 miało pokazać na czym może opierać się przyszła polityka rozwoju gminy. Mieszkańcy zgodnie wskazali, iż kluczowymi elementami tej polityki powinien być rozwój przedsiębiorczości, rozwój oferty turystycznej i poprawa warunków życia mieszkańców.

4. Proszę o wskazanie najpilniejszych inwestycji koniecznych do realizacji na terenie gminy Parchowo w perspektywie do 2022 roku. Proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.

Mieszkańcy pytani o najpilniejsze zadania do realizacji przez władze gminy w kolejnych latach podkreślali znaczenie infrastruktury technicznej dla przyszłego wizerunku gminy i jej potencjału rozwojowego. Zdaniem ankietowanych niezbędna jest pilna poprawa stanu dróg publicznych i chodników, rozwój usług gastronomiczno-hotelarskich oraz budowa ścieżek rowerowych. Nikt z mieszkańców nie uznał za konieczne modernizacji placówek oświatowych.

5. Proszę o wskazanie najpilniejszej inwestycji do realizacji w swoim rejonie zamieszkania w perspektywie do 2022 roku. Proszę wpisać jedno zadanie.

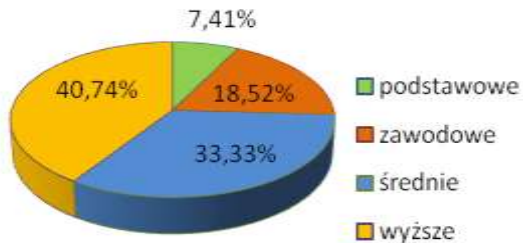

Mieszkańcy definiując główne potrzeby sołectw przez nich zamieszkałych potwierdzają główne kierunki rozwoju wskazane we wcześniejszym pytaniu. Również i tutaj główny nacisk kładzie się na przebudowę i remonty dróg (ponad 30% odpowiedzi), a także pozostałej infrastruktury technicznej. Pojawiają się też postulaty bliskie społecznościom lokalnym, modernizacja obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz bezpieczeństwo w pobliżu placówki oświatowej.

IDENTYFIKACJA OSOBOWA

PŁEĆ I GRUPA WIEKOWA

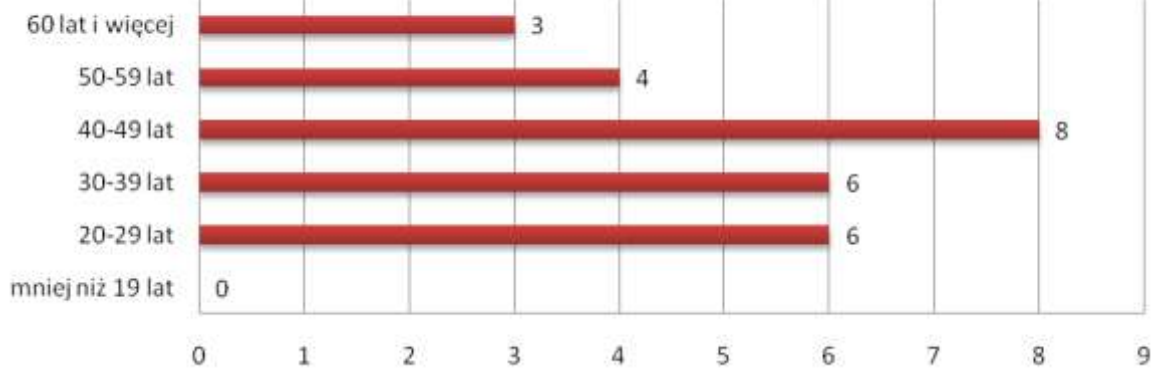
Wykształcenie:

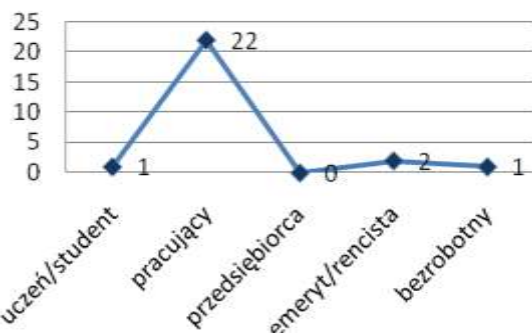
Płeć:

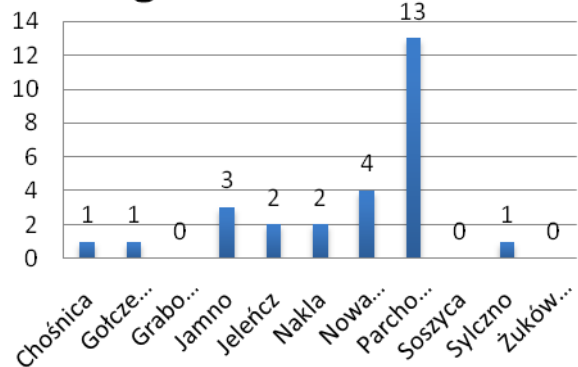
Wiek

Status zawodowy:

Region zamieszkania:

3. Analiza obszarów problemowych gminy Parchowo

Terytorium gminy Parchowo podzielono na dwa obszary. Ich wyznaczenia dokonano w oparciu o kryterium lokalizacyjne i funkcjonalne. Obszary nie stanowią zawsze jednolitej całości, składają się z sołectw niegraniczących ze sobą, jednak tożsamy pod względem struktury przestrzennej, typu gospodarki, dostępu do usług, czy poziomu życia mieszkańców.

Opierając się na tych założeniach wyodrębniono obszary:

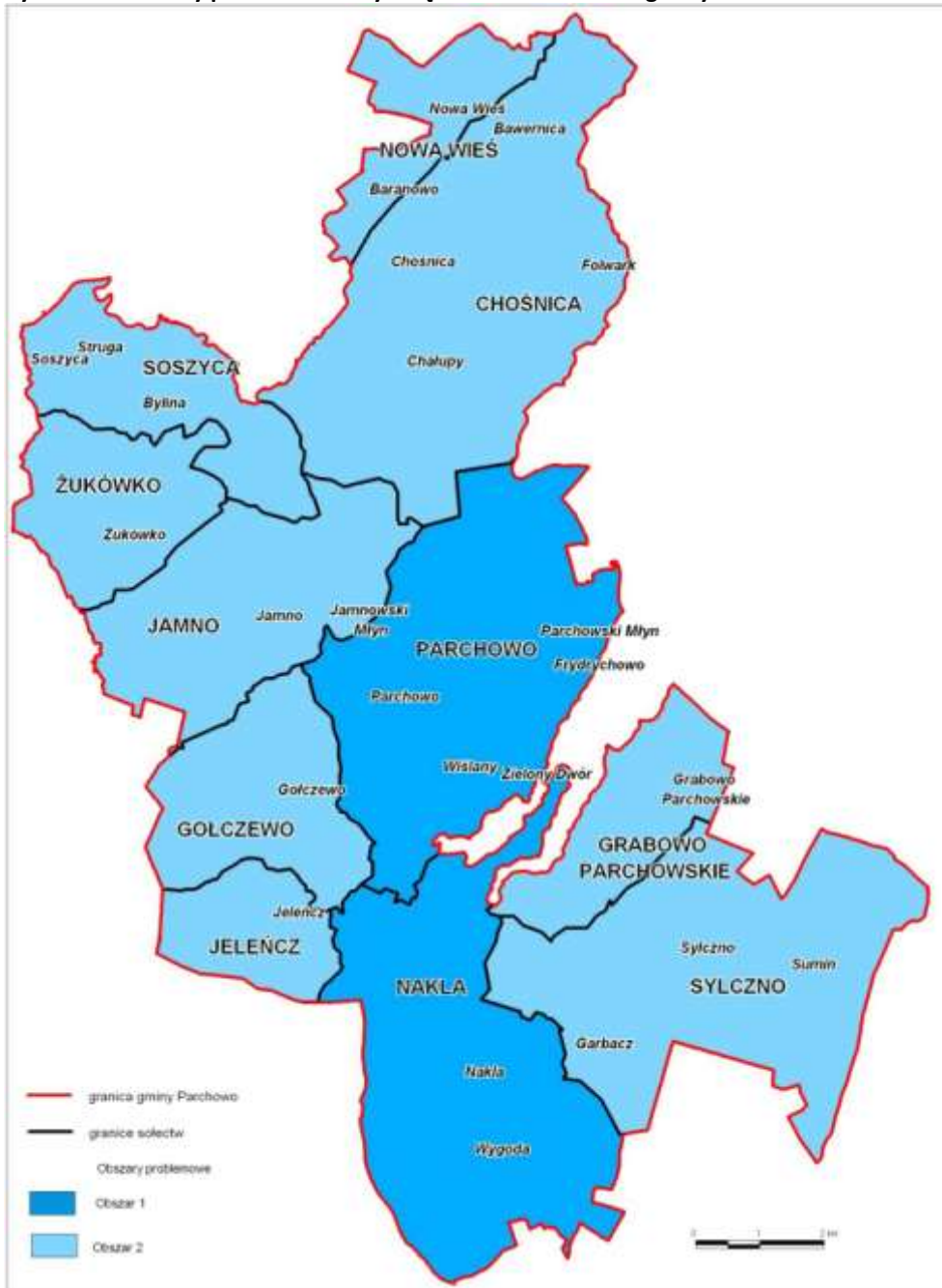
Obszar 1 – obejmujący sołectwa Parchowo i Nakła. Miejscowości te oferują główne usługi dla ludności, charakteryzują się wyższym od przeciętnego dla gminy poziomem jakości życia mieszkańców. Ponadto charakteryzują się one dogodnym położeniem komunikacyjnym. Na ich terenie funkcjonują najważniejsze instytucje gminne, instytucje kultury, kościoły. W obrębie tych miejscowości najlepiej rozwinięta jest infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna. Na ich terenie funkcjonuje największa liczba stowarzyszeń i organizacji.

Obszar 2 – obejmujący pozostałe sołectwa: Chośnica, Gołczewo, Grabowo Parchowskie, Jamno, Jeleńcz, Nowa Wieś, Soszyca, Sylczno i Żukówko. Sołectwa te łączy ogromny potencjał przyrodniczy. Występuje tu znaczna jeziorność i lesistość. Liczne są formy ochrony przyrody. Jednocześnie występuje niedostateczny rozwój infrastruktury zarówno wodociągowej jak i kanalizacyjnej. Obszary te cechuje zły stan sieci drogowej. Są to sołectwa, gdzie dominują wsie typowo rolnicze i występuje wysokie bezrobocie. Brak dużych obiektów gospodarczych mogących znacząco oddziaływać na środowisko, co z jednej strony generuje korzystne warunki bioklimatyczne, a z drugiej strony wzrastający poziom bezrobocia. Na tych terenach występuje ogromny potencjał rozwoju turystyki, jednak sektor ten jest słabo rozwinięty, chociaż dostrzegalny jest stały wzrost zabudowy rekreacyjnej.

Graficzny podział terytorium gminy Parchowo na dwa obszary problemowe prezentuje poniższa mapa. W tabelach na kolejnych stronach zaprezentowano charakterystykę każdego z nich.

Rysunek 1 Obszary problemowe wyodrębnione na obszarze gminy Parchowo

Źródło: opracowanie własne

Obszar 1	
Zakres obszaru:	Centralna część gminy Sołectwa: Parchowo, Nakła
Funkcja obszaru:	- mieszkaniowa - administracyjna - usługowa - rolnicza - produkcyjna - turystyczna
Charakterystyka obszaru	1) Rozwinięte wsie o dobrze zachowanych historycznych układach ruralistycznych (układy owalnicowe) – Parchowo, Nakła 2) Sołectwa położone na szlaku drogi krajowej nr 20 Gdynia –Kościerzyna – Bytów - Miastko – Szczecinek (Nakła) i drogi wojewódzkiej nr 228 Bytów-Kartuzy (Parchowo) 3) Wieś Parchowo położona jest centralnie w stosunku do obszaru gminy i posiada dobre powiązania drogowe z pozostałymi miejscowościami wiejskimi 4) Miejscowość Parchowo stanowi główny gminny ośrodek obsługi mieszkańców - m.in. Siedziba Urzędu Gminy, siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej , siedziba ośrodka zdrowia, zespołu szkół wraz z przedszkolem; miejscowość Nakła stanowi pomocniczy ośrodek usługowy w gminie 5) Rozwinięte rolnictwo i usługi 6) Uzbrojenie w wodociąg i kanalizację 7) Walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe (m.in. Kościół p.w. Św. Mikołaja w Parchowie oraz Zespół dworsko - parkowy w Parchowie)
Liczba ludności (stan na 30.06.2015 r.)	1 872 osoby
Mocne strony:	*Dobre położenie w układzie transportowym regionu *Rozwinięta infrastruktura wsi Parchowo i Nakła *Wysoki poziom wyposażenia w sieć wodociągowo-kanalizacyjną *Wysoki poziom dostępu do usług społecznych (administracji, kultury, edukacji, ochrony zdrowia) *Walory krajobrazowe i dziedzictwo kulturowe, dobrze zachowane historycznie ukształtowane układy ruralistyczne (Parchowo, Nakła - owalnicowe) *Silnie rozwinięta kultura regionalna *Potencjał rolnictwa tradycyjnego i ekologicznego oraz agroturystyki
Słabe strony:	-Słaby dostęp do komunikacji publicznej -Słaba jakość gleb rolnych -Stosunkowo wysokie bezrobocie i związana z tym migracja mieszkańców -Niedobór infrastruktury rekreacyjnej (np. ścieżek rowerowych) -Miejscami zaburzona estetyka miejscowości -Zaopatrzenie w ciepło poprzez indywidualne źródła, w części opalane paliwami kopalnymi (np. węgiel), efektem czego jest tzw. „niska emisja”

Kierunki rozwoju	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój terenów inwestycyjnych, tworzenie warunków dla lokalizacji inwestycji wykorzystujących walory położenia (położenie w regionalnym korytarzu transportowym wzdłuż drogi krajowej nr 20), reklama przyciągająca inwestorów krajowych i zagranicznych 2) Aktywizacja gospodarki gminy – rozwój rolnictwa (w tym także rolnictwa ekologicznego) i usług 3) Wykorzystanie potencjału turystyki, agroturystyki i usług okołoturystycznych, 4) Wprowadzenie i promocja regionalnego produktu markowego 5) Harmonizowanie rozwoju osadnictwa z uwarunkowaniami wynikającymi z potrzeby ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych 6) Identyfikacja i wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (w tym biomasy) oraz gazyfikacja obszaru 7) Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym także poprzez pobudzenie aktywności mieszkańców (organizowanie imprez integracyjnych, wspieranie lokalnych liderów, współpraca między sołectwami) 8) Poprawa estetyki wsi
-------------------------	---

Obszar 2	
Zakres obszaru:	Zachodnia oraz wschodnia część gminy Sołectwa: Chośnica, Gołczewo, Grabowo Parchowskie, Jamno, Jeleńcz, Nowa Wieś, Soszyca, Sylczno, Żukówko
Funkcja obszaru:	- mieszkaniowa - usługowa - rolnicza -turystyczna
Charakterystyka obszaru	<ol style="list-style-type: none"> 1) Małe (w porównaniu do głównych miejscowości w gminie – Parchowo oraz Nakła, zlokalizowanych na Obszarze 1) jednostki osadnicze o stosunkowo zmarginalizowanym znaczeniu na tle gminy 2) Sołectwa oddalone (za wyjątkiem Jamna) od głównych dróg przebiegających przez teren gminy: drogi krajowej nr 20 Gdynia –Kościerzyna – Bytów - Miastko – Szczecinek i drogi wojewódzkiej nr 228 Bytów-Kartuzy 3) Niski poziom rozwoju sieci drogowej prowadzącej do poszczególnych miejscowości i wymagający poprawy stan tych dróg 4) Znaczny udział rolnictwa indywidualnego 5) Znaczne walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe (m.in. liczne formy ochrony przyrody, jeziora, Elektrownia wodna "Struga" w Soszycy) 6) Zagospodarowanie usługowe obszaru przede wszystkim pod kątem turystyki i rekreacji
Liczba ludności (stan na 30.06.2015 r.)	1 863 osoby

<p>Mocne strony:</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Atrakcyjne powiązanie historycznego osadnictwa z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, bogata historia i dziedzictwo kulturowe, zachowane zabytki, tradycyjne budownictwo, ślady pradawnego osadnictwa *Bogactwo krajobrazowe lasów i jezior o wysokim potencjale turystycznym, czyste środowisko naturalne, różnorodne ukształtowanie terenu *Potencjał rolnictwa tradycyjnego i ekologicznego oraz agroturystyki *Silnie rozwinięta kultura regionalna - kultywowane tradycje kultury kaszubskiej *Korzystne warunki do posadowienia obiektów budowlanych, dostępność terenów inwestycyjnych *Brak dużych obiektów gospodarczych mogących znacząco oddziaływać na środowisko *Złoże kruszywa naturalnego „Sylczno”
<p>Słabe strony:</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Znacząca odległość do najbliższych wjazdów na drogi wojewódzkie i krajowe (za wyjątkiem miejscowości Jamno) -Niski poziom dostępu do komunikacji publicznej -Marginalizacja w stosunku do pozostałych części gminy (Parchowo i Nakła z Obszaru 1 stanowią gminne ośrodki obsługi mieszkańców) -Wymagający poprawy stan infrastruktury drogowej, -Niski poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną (w tym m.in. ograniczony zasięg sieci kanalizacyjnej, niedobór oświetlenia ulicznego, chodników) -Miejscami zaburzona estetyka miejscowości -Znacząca odległość do obiektów edukacyjnych -Niedobór infrastruktury rekreacyjnej (w tym m.in. ścieżek rowerowych) -Wysokie bezrobocie (nieliczne zakłady pracy) i związane z tym zjawisko migracji mieszkańców -Słaba jakość gleb rolnych -Skromna oferta usług dla mieszkańców, zwłaszcza dotycząca zdrowia i handlu -Zaopatrzenie w ciepło poprzez indywidualne źródła, w części opalane paliwami kopalnymi (np. węgiel), efektem czego jest tzw. „niska emisja”
<p>Kierunki rozwoju</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozwój terenów inwestycyjnych w sołectwach Sylczno, Gołczewo, Jamno, Żukówko, Nowa Wieś, Jeleńcz, Soszyca, reklama przyciągająca inwestorów krajowych i zagranicznych 2) Rozwój sektora usług, 3) Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym także poprzez pobudzenie aktywności mieszkańców (organizowanie imprez integracyjnych, wspieranie lokalnych liderów, współpraca między sołectwami) 4) Rozwój infrastruktury społeczno-kulturalnej w celu zmniejszenia różnic w dostępie do niej w skali gminy (np. w miejscowościach Jeleńcz i Nowa Wieś) 5) Wykorzystanie potencjału turystyki, agroturystyki i usług około turystycznych oraz dalszy rozwój infrastruktury wzmacniającej potencjał turystyczny oraz promocja turystyki na obszarze (promocja turystyczna wsi, w tym np. opracowanie i wykonanie materiałów informacyjnych promujących gminę, oznakowanie ścieżek pieszych, rowerowych, oznakowanie miejsc atrakcyjnych, stawianie tablic informacyjnych) 6) Wprowadzenie i promocja regionalnego produktu markowego

	<p>7) Poprawa dostępu do miejscowości, w tym jakości dróg publicznych i siatki połączeń komunikacji publicznej</p> <p>8) Dalszy rozwój i poprawa stanu infrastruktury technicznej, w tym m.in. sieci kanalizacyjnej, remont dróg i chodników na terenie obszaru oraz modernizacja oświetlenia ulicznego)</p> <p>9) Działania w kierunku dalszego zwiększania tożsamości regionalnej i jej promocji (organizacja festynów, imprez rekreacyjno-sportowych, współpraca między sołectwami i z innymi gminami, zwiększenie udział w imprezach odbywających się w innych gminach, czy województwach w celu zaprezentowania walorów obszaru)</p> <p>10) Poprawa estetyki wsi</p> <p>11) Identyfikacja i wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii (w tym biomasy) oraz gazyfikacja obszaru</p> <p>12) Rozpoczęcie eksploatacji złoża kruszywa naturalnego „Sylczno”</p>
--	---

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT (z ang. *strengths, weaknesses, opportunities, threats*) polegająca na przeciwstawianiu stron mocnych i słabych z przyszłymi możliwymi szansami i zagrożeniami jest podstawową metodą analizy rozwojowej wykorzystywaną w procesie planowania strategicznego.

Analiza powstała w wyniku oceny stanu istniejącego oraz obiektywnych założeń rozwojowych dokonanych na poziomie samorządu, a także wniosków wynikających z przeprowadzonych konsultacji ze społecznością lokalną.

Mocne i słabe strony stanowią zestaw czynników wewnętrznych oddziałujących bezpośrednio na gminę. Mocne strony należy wykorzystać będą sprzyjać rozwojowi gminy, pozytywnie wyróżnić ją w otoczeniu oraz budować przewagę konkurencyjną w stosunku do innych podmiotów. Warunkiem rozwoju jest jednoczesna eliminacja bądź zniwelowanie oddziaływania stron słabych.

POZYTYWNE	NEGATYWNE
-----------	-----------

WEWNĘTRZNE

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ❖ korzystne położenie w bliskiej odległości od Bytowa i Kościerzyny ❖ korzystne położenie w stosunku do głównych szlaków komunikacyjnych województwa (droga wojewódzka nr 228 Kartuzy – Bytów) i kraju (droga krajowa nr 20 Stargard Szczeciński – Gdynia) ❖ korzystna struktura wiekowa mieszkańców przewaga mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, ❖ systematyczny wzrost bazy mieszkaniowej gminy (przewaga zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej) ❖ rozwinięty system wodociągowy ❖ dobry stan powietrza w gminie ❖ urozmaicona rzeźba terenu generująca wysokie walory krajobrazowe ❖ duża ilość form ochrony przyrody ❖ duża jeziorność i lesistość ❖ różnorodność zabudowy, która częściowo 	<ul style="list-style-type: none"> – wysokie bezrobocie (mała liczba podmiotów wytwórczych i usługowych) i związana z tym migracja mieszkańców – niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej (przewaga gleb słabej jakości) – niezadowalający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej (ścieżki rowerowe, chodniki, oświetlenie) – słabo rozwinięta komunikacja publiczna (lokalna) – marginalizacja części obszarów gminy w stosunku do głównych jej miejscowości – stosunkowo niski poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną (w tym m.in. ograniczony zasięg sieci kanalizacyjnej, niedobór oświetlenia ulicznego, chodników) – znaczne różnice w dostępie do infrastruktury społeczno-kulturalnej w skali gminy – znaczny udział emisji pochodzącej ze spalania paliw wysoko zanieczyszczających, głównie węgla z ogrzewania indywidualnego – miejscami zaburzona estetyka miejscowości

<p>zachowała stary, kaszubski charakter</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ rozwinięta baza obiektów agroturystycznych ❖ silnie rozwinięta kultura regionalna – kultywowane tradycje kultury kaszubskiej ❖ brak dużych obiektów gospodarczych mogących znacząco oddziaływać na środowisko ❖ warunki do produkcji zdrowej żywności i innych upraw w oparciu o istniejące, indywidualne gospodarstwa rolne ❖ potencjał turystyczny – szlaki turystyczne, zabytkowe obiekty architektoniczne ❖ korzystny bilans budżetowy – dochody nieznacznie przewyższają wydatki 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca reklama, mogąca przyciągać inwestorów zarówno krajowych jak i zagranicznych – brak produktu markowego – brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej: oznakowania ścieżek pieszych, rowerowych, oznakowania miejsc atrakcyjnych, tablic informacyjnych – niska dostępność sieci internetowej
--	---

Szanse

Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój infrastruktury turystycznej, okołoturystycznej i rekreacyjnej ✓ rozwój małej i średniej przedsiębiorczości ✓ pozyskanie środków dotacyjnych Unii Europejskiej, w tym w ramach programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020 ✓ współpraca międzyregionalna i międzynarodowa ✓ modernizacja dróg ✓ korzystny trend osiedleńczy – odpływ ludności z miast na wieś ✓ rozwój rolnictwa ekologicznego ✓ wykorzystanie potencjału inwestycyjnego – pozyskanie inwestorów chcących ulokować biznes na obszarze gminy ✓ rozwój aktywności obywatelskiej – wspieranie inicjatyw społecznych oraz wspieranie działalności kół wiejskich, klubów sportowych i stowarzyszeń ✓ moda na wypoczynek na terenach wiejskich oddalonych od dużych miast ✓ rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej (sieci ścieżek rowerowych, chodników, oświetlenia ulicznego) ✓ poprawa estetyki wsi ✓ promocja turystyczna gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niska absorpcja środków europejskich – niekorzystna alokacja środków w ramach programów operacyjnych, niespójna polityka w zakresie dystrybucji środków ▪ konkurencja ze strony gmin o podobnym profilu społeczno-gospodarczym w zakresie pozyskiwania funduszy i inwestorów ▪ zwiększony, niekontrolowany ruch turystyczny powodujący degradację walorów przyrodniczych ▪ degradacja krajobrazu kulturowego poprzez wprowadzenie elementów nowej zabudowy nie nawiązującej do historycznego charakteru ▪ pogłębiające się zjawisko wykluczenia społecznego – bezrobocie, rozwarstwienie społeczne, niska aktywność obywatelska, niski poziom integracji osób osiedlających się ▪ brak inwestycji oraz degradacja infrastruktury technicznej i społecznej – obniżająca się atrakcyjność inwestycyjna, osiedleńcza i turystyczna gminy
---	--

Przeprowadzona analiza SWOT potwierdziła, że najmocniejszą stroną gminy Parchowo są jej walory przyrodniczo-krajobrazowe. W połączeniu z korzystnym położeniem komunikacyjnym widoczny jest wysoki potencjał gminy w zakresie rozwijania funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Wymaga to jednak znacznych nakładów związanych z promocją gminy. Działania te powinny następować zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy oraz dziedzictwa kulturowego.

Ważnym aspektem jest zmiana świadomości mieszkańców gminy w zakresie agroturystyki i rozwoju rolnictwa ekologicznego. Atrakcyjność turystyczna, osiedleńcza i inwestycyjna wymagają ze strony władz samorządowych podjęcia licznych inwestycji infrastrukturalnych, w zakresie poprawy stanu dróg, budowy kanalizacji. Niemniej ważne jest również zwiększenie aktywności gospodarczej na terenie gminy, które powiązane jest z pożądanym zmniejszeniem bezrobocia.

Obserwowane tendencje związane ze wzrostem gospodarczym kraju oraz członkostwo w Unii Europejskiej i związana z tym możliwość pozyskania środków dotacyjnych dają szansę na rozwój gminy Parchowo.

5. Wizja i misja

Wizja to pożądaný, docelowy obraz przyszłości, a więc w pełni ukształtowany wizerunek, który jest wynikiem dokonanej diagnozy sytuacji gminy Parchowo, analizy jej silnych i słabych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń, a także rezultatem wielopoziomowych konsultacji, tj. zarówno na poziomie władz samorządowych, jak i mieszkańców.

Wizja stanowi zatem odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku Gminy, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego, tj. do 2022 roku, przy założeniu partycypacji społeczności lokalnej, przedstawicieli władz samorządowych oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

Wnioski płynące z przeprowadzonej analizy stanu aktualnego uwzględniono przy formułowaniu jednolitej i spójnej wizji, której nadano następujące brzmienie:

Gmina Parchowo 2022 roku:

Obszarem aktywnych zawodowo i społecznie mieszkańców, zapewniającym dogodne warunki do życia i samodoskonalenia, a także wykorzystującym tradycję i kulturę kaszubską oraz walory krajobrazowe do rozwoju turystyki i rekreacji.

Osiągnięcie stanu docelowego sformułowanego w wizji jest długoletnim procesem, składającym się z szeregu działań podejmowanych na różnych szczeblach. Do uczestnictwa w nim są zobowiązani zarówno mieszkańcy, władze samorządowe, jak i wszelkie organizacje i instytucje społeczno-gospodarcze funkcjonujące na obszarze gminy.

W celu zwiększenia skuteczności wdrażania wizji rozwoju, działania te muszą być odpowiednio skoordynowane. Spójność procesu rozwoju i utrzymanie jego ciągłości leży w gestii władz samorządowych i to właśnie do nich skierowana została misja.

Misja jest więc punktem odniesienia dla przedstawicieli samorządu w kontekście planowania priorytetów długookresowych, a także w zakresie integrowania działań partnerów rozwoju lokalnego (wewnętrznych i zewnętrznych). Zadaniem misji jest także motywowanie i integrowanie mieszkańców oraz ugruntowanie w nich potrzeby partycypacji w rozwoju oraz lokalnej tożsamości. Wreszcie misja spełnia funkcję promującą gminę, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów, oraz turystów. **Misji Gminy Parchowo** nadano następujące brzmienie:

Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego, mobilizowanie do działania oraz aktywne wspieranie i inicjowanie wykorzystania zidentyfikowanego potencjału dla rozwoju Gminy.

Skuteczna realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022 wymaga również określenia zestawu wartości, którymi gmina będzie się kierować wykonując zadania własne oraz zlecone. Wartości te mają sprzyjać wszechstronnemu i zrównoważonemu rozwojowi. Powinny one przyświecać wszystkim interesariuszom rozwoju gminy Parchowo.

Realizacja polityki samorządowej zgodnie z powyższymi zasadami zagwarantuje, iż podejmowane działania charakteryzować się będą wysoką wartością dodaną. Tym samym osiągnięty będzie efekt synergii rozwoju, czyli zwielokrotnienia korzyści i sukcesów dzięki zastosowaniu i łączeniu wielu części składowych w jedną całość.

6. Cele strategiczne i operacyjne

Dla skutecznej realizacji wizji gminy Parchowo należy zaplanować cele strategiczne, które będą służyły jej osiągnięciu. Nadrzędnym celem gospodarowania i sterowania rozwojem lokalnym jest tworzenie możliwie jak najlepszego środowiska do życia dla mieszkańców, zgodnie z zasadami racjonalnego i zrównoważonego rozwoju. Wzajemna integracja wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego, w sposób niestwarzający nowych dysproporcji rozwojowych jest bardzo trudna do osiągnięcia w praktyce.

Fundamentem procesu formułowania celów jest ich hierarchizacja na dwóch poziomach: strategicznym i operacyjnym. Równocześnie założono, że cele powinny być konkretne, mierzalne, istotne, realistyczne i określone w czasie według zasady SMART. Skonkretyzowane wskazanie celów strategicznych pozwala na właściwą koordynację realizacji programów operacyjnych. Cele strategiczne określają długofalowe kierunki rozwoju gminy Parchowo. Natomiast cele operacyjne stanowią ich uściślenie i umożliwiają wyznaczenie konkretnych programów operacyjnych.

CELE STRATEGICZNE					
1.	Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	2.	Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	3.	Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
CELE OPERACYJNE					
1.1.	Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej	2.1.	Dostosowanie zasobów gminy do potrzeb turystyki i rekreacji	3.1.	Promocja gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji
1.2.	Rozwój infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne)	2.2.	Funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych	3.2.	Rozwój przedsiębiorczości lokalnej, w tym drobnej działalności usługowej, handlowej, rzemieślniczej i produkcyjnej
1.3.	Rozwój infrastruktury społecznej	2.3.	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	3.3.	Wspieranie rozwoju rekreacji i turystyki jako czynników dynamizujących lokalny rozwój gospodarczy
1.4.	Wspieranie funkcjonowania oraz inicjatyw społeczności lokalnej oraz organizacji pozarządowych	2.4.	Poprawa efektywności energetycznej, estetyki i funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych	3.4.	Turystyczne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego i naturalnego związanego z położeniem na Kaszubach
1.5.	Modernizacja placówek oświatowych	2.5.	Kształtowanie, ochrona i racjonalne wykorzystywanie zasobów wodnych		
1.6.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	2.6.	Usprawnienie systemu komunikacyjnego		

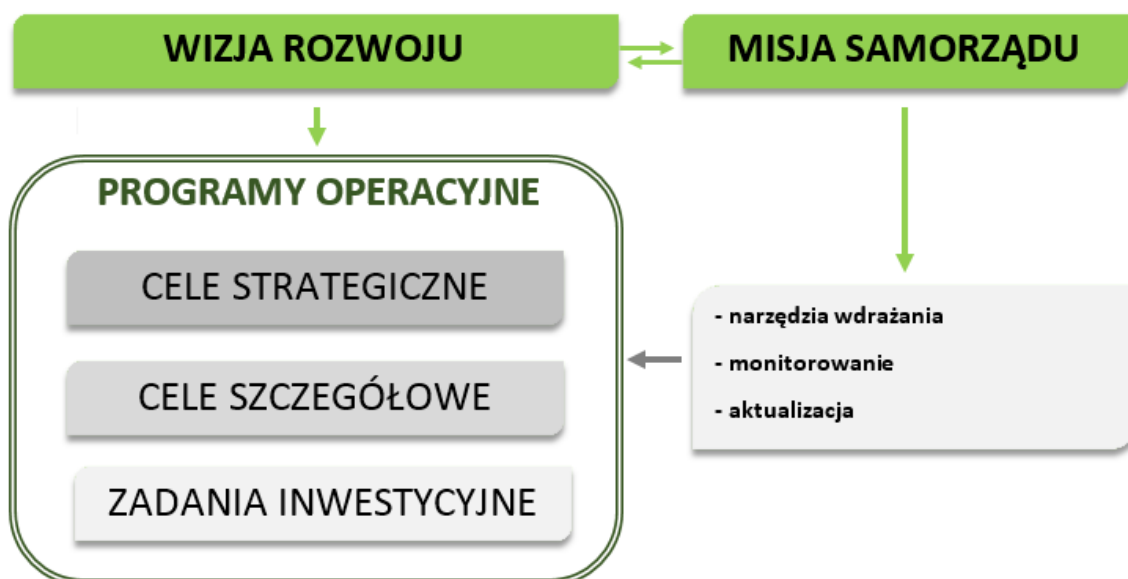
7. Wdrażanie i monitorowanie

Planowanie ścieżki długofalowego, strategicznego rozwoju jest procesem opartym przede wszystkim na analizie stanu obecnego na płaszczyźnie przestrzenno-społeczno-ekonomicznej, konsultacjach społecznych oraz wnioskach z analizy SWOT, czyli chęci wykorzystania silnych stron i szans, przy jednoczesnej minimalizacji stron słabych i zagrożeń. Proces ten umożliwia dobór optymalnych i skonkretyzowanych działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia pożądanego stanu docelowego. Wdrożenie dokumentu strategicznego rozwoju opiera się na podstawowych założeniach, jakimi są:

- planowanie celów i decydowanie o najlepszym sposobie ich osiągnięcia,
- organizowanie, polegające na najlepszym pogrupowaniu działań i zasobów,
- realizacja założeń,
- bieżąca kontrola wykonania i monitorowanie efektów, wyrażające się wprowadzaniem korekt do przyjętych założeń (aktualizacji).

Poniższy rysunek prezentuje schemat procesu planowania Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022.

Rysunek 2. Proces planowania Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022

Źródło: Opracowanie własne

Wdrażanie założeń strategicznych wymaga stałego monitorowania rezultatów. Proces monitorowania obejmuje zbieranie i analizę danych ukazujących realizację celów strategicznych i operacyjnych poprzez tempo oraz jakość wdrażania programów operacyjnych.

Rysunek 3. Wdrażanie i monitorowanie Strategii Rozwoju Gminy Parchowo do roku 2022

Źródło: Opracowanie własne

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Parchowo do roku 2022 odbywać się będzie na poziomie strategicznym i operacyjnym. Obecny kształt Strategii został opracowany w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych, które są stanami dynamicznymi. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych, uwarunkowań rozwoju gminy, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowanie celów i priorytetów. W tabeli przedstawiono podstawowy, strategiczny wskaźnik kontroli wdrażania Strategii.

Tabela 21. Monitorowanie wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Parchowo do 2022 roku na poziomie strategicznym

Miernik procesu/wskaźnik	Opis	Oczekiwana wartość wskaźnika	Harmonogram weryfikacji	Źródło weryfikacji wskaźnika
Liczba zrealizowanych celów strategicznych	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w każdym celu strategicznym do 2022 roku	100% zrealizowanych celów strategicznych	Raz w roku w okresie realizacji Strategii, tj. w latach 2015-2022	Ewidencja prowadzona przez Urząd Gminy Parchowo (m.in. rejestr decyzji administracyjnych, bazy danych, protokoły zdawczo-odbiorcze inwestycji)

Źródło: Opracowanie własne

Monitorowanie wdrożenia założeń dokumentu na poziomie strategicznym obejmować będzie ocenę postępu realizacji i skuteczności wdrażanych projektów na podstawie osiągnięcia wskaźników wpisanych w ramach programów operacyjnych. Za proces monitorowania realizacji Programu odpowiedzialny będzie pracownik Urzędu Gminy Parchowo, wyznaczony przez Wójta do monitorowania i ewaluacji Strategii. Do jego zadań będzie należało dokonywanie analizy, na koniec każdego roku kalendarzowego, spójności zrealizowanych działań z celami strategicznymi oraz stopnia realizacji programów operacyjnych. Karta weryfikacji wskaźników stanowi załącznik nr 4 niniejszej Strategii.

Załącznik nr 1 Zgodność celów strategicznych z krajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi dokumentami o charakterze strategicznym

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.

Strategia jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Celem głównym dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Kierunki interwencji podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, z którymi korelują założenia niniejszej Strategii.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030.	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
OBSZAR: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki	X		X
OBSZAR: Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów	X	X	X
OBSZAR: Efektywność i sprawność państwa	X		

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

Dokument Strategii Rozwoju Kraju 2020 stanowi fundament strategicznego rozwoju Polski w średnim horyzoncie czasowym. Strategia wskazuje kluczowe zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne, w które wpisują się cele strategiczne niniejszej Strategii.

Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
OBSZAR: Sprawne i efektywne państwo	X		X
OBSZAR: Konkurencyjna gospodarka			X
OBSZAR: Spójność społeczna i terytorialna	X	X	X

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Kolejnym dokumentem, z którym wykazuje zbieżność niniejszy dokument, jest Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Strategia sektorowa o randze krajowej, stanowiąca jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych i będąca odpowiedzią na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Jest jednocześnie punktem wyjścia do rozbudowy i podnoszenia jakości kapitału ludzkiego w Polsce poprzez zastosowanie właściwych rozwiązań, dostosowanych do potrzeb osób na każdym etapie życia.

Głównym celem realizacji Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób, tak aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. W dokumencie wyznaczono pięć celów szczegółowych, które wykazują zbieżność z celami określonymi dla Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Wzrost zatrudnienia		X	X
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych	X		X
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	X		X

CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	X	
CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli	X	

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie stanowi kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Celem strategicznym polityki regionalnej, wskazanym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Ponadto w dokumencie ustalone zostały trzy cele, z którymi zgodne są cele strategiczne niniejszej Strategii.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
CEL 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”	X	X	X
CEL 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”	X	X	
CEL 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie „sprawność”	X	X	

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego będąca podstawowym i najważniejszym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej, wyznacza główne cele i kierunki dalszego rozwoju regionu. Strategia wskazuje 3 cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Zgodność celów strategicznych Strategii z celami Strategii Pomorskie 2020 prezentuje poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
CEL STRATEGICZNY: Nowoczesna gospodarka		X	X
CEL STRATEGICZNY: Aktywni mieszkańcy	X		
CEL STRATEGICZNY: Atrakcyjna przestrzeń	X	X	X

Ponadto cele strategiczne niniejszej Strategii są spójne z Regionalnymi Programami Strategicznymi (RPS) stanowiącymi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 w następującym stopniu:

Regionalny Program Strategiczny	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
Mobilne Pomorze	X	X	
Ekoefektywne Pomorze		X	
Zdrowie dla Pomorzan	X	X	
Aktywni Pomorzanie	X		X
Pomorski Port Kreatywności	X		X
Pomorska Podróż		X	X

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 -2020 będzie jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Tematyczny zakres oraz logika interwencji RPO WP są zdeterminowane zapisami sześciu Regionalnych Programów Strategicznych stanowiącymi uszczegółowienie SRWP.

Zgodność priorytetów RPO WP z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022 została przedstawiona w postaci tabeli.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
1. Komerccjalizacja wiedzy			X
2. Przedsiębiorstwa			X
3. Edukacja	X		
4. Kształcenie zawodowe	X		
5. Zatrudnienie			X
6. Integracja	X		X
7. Zdrowie	X		
8. Konwersja	X	X	X
9. Mobilność	X	X	
10. Energia		X	X
11. Środowisko		X	X

Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Motywyem przygotowania dokumentu Strategii Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 było zaplanowanie działań prowadzących do budowania nowego wymiaru integracji społecznej, koniecznego w kontekście zmian demograficznych, gospodarczych oraz społeczno-kulturowych. Strategia jest opracowaniem kompleksowym, obejmującym w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi. Ponadto dokument Strategii jest integralną częścią

Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i stanowi tym samym dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym w obszarze aktywni mieszkańcy. Ze względu na swój sektorowy charakter dokument ten jest zbieżny w sposób szczególny z dokumentem Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022 w zakresie celu strategicznego nr 5 „Poprawa jakości życia mieszkańców i wzrost partycypacji społecznej”.

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 zawiera 4 cele perspektywiczne, 12 średniookresowych, 1 priorytetowy oraz 60 kierunków działań. Każdemu z celów towarzyszy krótka charakterystyka stanu i problemów środowiska oraz wybranych uwarunkowań wynikających z przepisów prawa. Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022 jest spójna z Programem Ochrony Środowiska szczególnie w zakresie następujących celów perspektywicznych Programu: cel III – Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, cel IV – Zrównoważone wykorzystanie energii, wody i surowców naturalnych.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bytowskiego na lata 2015-2022

Dokument strategii przygotowany dla obszaru powiatu wykazuje wysoki poziom zbliżenia w zakresie celów strategicznych z dokumentem Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022. Zgodność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022 z priorytetami Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bytowskiego na lata 2015-2022 prezentuje poniższa tabela.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bytowskiego	Strategia Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022		
	CS 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej	CS 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego	CS 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie
PRIORYTET I: Infrastruktura	X	X	
PRIORYTET II: Kapitał ludzki	X		
PRIORYTET III: Kapitał społeczny	X	X	X
PRIORYTET IV: Gospodarka		X	X

Załącznik nr 2 Programy Operacyjne

Programy operacyjne stanowią przejście z poziomu planowania celów strategicznych do planowania działań operacyjnych i są kluczowym aspektem wdrażania Strategii. Umożliwiają one przede wszystkim pogrupowanie założeń strategicznych według głównych sfer oddziaływania, wyznaczenie poszczególnych czynników warunkujących realizację działań inwestycyjnych oraz systemu monitorowania na poziomie operacyjnym.

Programy zostały skonkretyzowane w oparciu o politykę rozwojową samorządu, uwzględniają także plany inwestycyjne władz samorządowych oraz konsultacje społeczne. Podstawą opracowania wskazanych programów operacyjnych było również zachowanie spójności ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 przyjętą przez Sejmik Województwa Pomorskiego dnia 24 września 2012 r. Poziom korelacji Programów Operacyjnych niniejszej Strategii ze Strategią Pomorskie 2020 oraz uszczegółwiający ją Regionalnymi Programami Strategicznymi zaprezentowano na kolejnej stronie.

Rysunek 4. Relacja między głównymi założeniami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 wraz z uszczegóławiającymi ją Regionalnymi Programami Strategicznymi, a Strategią Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego precyzuje w perspektywie 2020 roku trzy cele strategiczne, mające charakter ogólny i określające pożądane stany docelowe w ujęciu problemowym. Są to: (1) nowoczesna gospodarka, (2) aktywni mieszkańcy i (3) atrakcyjna przestrzeń. Są one konkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz zaproponowane kierunki działań. Celem nadrzędnym pozostaje spójność regionu, rozumiana jako zapewnienie możliwości rozwoju i poszukiwanie takich ścieżek zmian, które będą wykorzystywały i wzmacniały potencjał każdego z obszarów.

Szczegółowo założenia przyszłej, wojewódzkiej polityki rozwojowej prezentują, uszczegóławiają, Regionalne Programy Strategiczne (RPS) w sześciu obszarach: (1) rozwój gospodarczy, (2) atrakcyjność kulturalna i turystyczna, (3) aktywność zawodowa i społeczna, (4) ochrona zdrowia, (5) transport, a także (6) energetyka i środowisko.

Zależności między Strategią Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022 oraz Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 wspólnie z Regionalnymi Programami Strategicznymi (RPS) – prezentuje rysunek na poprzedniej stronie.

Głównym, przyjętym założeniem zaproponowanych Programów Operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Parchowo na lata 2015-2022 jest wpisywanie się w co najmniej jeden cel strategiczny na poziomie niniejszej Strategii, a w związku z tym spełnianie założeń jednego lub więcej celów szczegółowych. Zakres każdego programu operacyjnego obejmuje w szczególności: cele strategiczne programu, uwarunkowania realizacji programu, identyfikację potencjalnych beneficjentów, powiązania z innymi programami operacyjnymi, przewidywalne mierzalne rezultaty, listę projektów kluczowych, źródła finansowania projektu.

Realizacja działań wpisujących się w założenia programów operacyjnych, ma przyczynić się do osiągnięcia zakładanych celów oraz wypełnienia misji i założonej wizji rozwoju. Skuteczność procesu wdrożenia będzie natomiast weryfikowana poprzez system monitorowania – w formie stopnia realizacji wskaźników rezultatów.

<p>PROGRAM OPERACYJNY: JAKOŚĆ ŻYCIA</p> <p>Cel strategiczny:</p> <p>Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>1.1. Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej 1.2. Rozwój infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne) 1.3. Rozwój infrastruktury społecznej 1.4. Wspieranie funkcjonowania oraz inicjatyw społeczności lokalnej oraz organizacji pozarządowych 1.5. Modernizacja placówek oświatowych 1.6. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców</p>	
<p>Beneficjenci ostateczni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy gminy Parchowo - turyści - organizacje pozarządowe 	<p>Realizatorzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władze samorządowe gminy Parchowo oraz innych jednostek samorządu terytorialnego - mieszkańcy gminy Parchowo - zarządcy budynków - organizacje pozarządowe - jednostki podległe Gminie (szkoły, biblioteki, instytucje kultury)
<p>Korzyści bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości życia mieszkańców - poprawa stanu środowiska naturalnego - lepsza dostępność i spójność terytorialna - wzrost partycypacji publicznej i społecznej mieszkańców 	<p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury drogowej i okołodrogowej - liczba zrealizowanych zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej - liczba zrealizowanych zadań z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców - liczba zmodernizowanych placówek oświatowych - liczba wybudowanych/zmodernizowanych świetlic wiejskich - liczba przedsięwzięć wspierających organizacje pozarządowe
<p>Przykładowe projekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa ścieżek rowerowych - Budowa świetlicy wiejskiej w Jeleńcu i Nowej Wsi - Budowa, remont przystanków autobusowych 	<p>Źródła finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budżet gminy - pozostałe środki publiczne, w tym krajowe - dotacje, w tym z funduszy unijnych i pozostałych funduszy - instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe) - środki prywatne
<p>Zadania samorządu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjator i realizator zadań - wsparcie finansowe - wsparcie organizacyjne 	

<p><u>PROGRAM OPERACYJNY: PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO</u></p> <p>Cel strategiczny: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. Dostosowanie zasobów gminy do potrzeb turystyki i rekreacji 2.2. Funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych 2.3. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii 2.4. Poprawa efektywności energetycznej, estetyki i funkcjonalności budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych 2.5. Kształtowanie, ochrona i racjonalne wykorzystywanie zasobów wodnych 2.6. Usprawnienie systemu komunikacyjnego</p>	
<p>Beneficjenci ostateczni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy gminy Parchowo - turyści 	<p>Realizatorzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władze samorządowe gminy Parchowo - mieszkańcy gminy Parchowo
<p>Korzyści bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości życia mieszkańców - wzrost atrakcyjności turystycznej - poprawa estetyki i wizerunku gminy - poprawa stanu środowiska naturalnego - zwiększenie wykorzystania OZE 	<p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej - liczba zrealizowanych zadań termomodernizacyjnych - liczba zrealizowanych zadań związanych z OZE - liczba zrealizowanych projektów związanych z kształtowaniem, ochroną i racjonalnym wykorzystaniem zasobów wodnych - liczba projektów ukierunkowanych na usprawnienie systemu komunikacyjnego
<p>Przykładowe projekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fotowoltaika w obiektach komunalnych i indywidualnych - Termomodernizacja i remont budynków komunalnych - Budowa pomostu na jeziorze w Nowej Wsi 	<p>Źródła finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budżet gminy - pozostałe środki publiczne, w tym krajowe - dotacje, w tym z funduszy unijnych i pozostałych funduszy - instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe) - środki prywatne
<p>Zadania samorządu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjator i realizator zadań - wsparcie finansowe - wsparcie organizacyjne 	

<p>PROGRAM OPERACYJNY: GOSPODARKA I TURYSTYKA</p> <p>Cel strategiczny: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarzo i turystycznie</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>3.1. Promocja gminy jako atrakcyjnego obszaru lokowania inwestycji</p> <p>3.2. Rozwój przedsiębiorczości lokalnej, w tym drobnej działalności usługowej, handlowej, rzemieślniczej i produkcyjnej</p> <p>3.3. Wspieranie rozwoju rekreacji i turystyki jako czynników dynamizujących lokalny rozwój gospodarczy</p> <p>3.4. Turystyczne wykorzystanie walorów dziedzictwa kulturowego i naturalnego związanego z położeniem na Kaszubach</p>	
<p>Beneficjenci ostateczni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inwestorzy/przedsiębiorcy - rolnicy - mieszkańcy gminy Parchowo - turyści 	<p>Realizatorzy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - władze samorządowe gminy Parchowo oraz innych jednostek samorządu terytorialnego - Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa - Agencja Rozwoju Pomorza - organizacje pozarządowe
<p>Korzyści bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy - wzrost liczby inwestycji na terenie gminy - rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa na terenie gminy - powstanie nowych miejsc pracy oraz spadek bezrobocia - wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców - wzrost ruchu turystycznego na terenie gminy 	<p>Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba nowopowstałych podmiotów działalności gospodarczej - liczba nowych inwestycji zewnętrznych - liczba zrealizowanych zadań związanych aktywizacją mieszkańców na lokalnym rynku pracy - liczba nowych obiektów turystycznych
<p>Przykładowe projekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa ścieżek rowerowych - Budowa miejsc kąpieliskowych i pomostów - Budowa miejsc turystyczno-wypoczynkowych i rekreacyjnych 	<p>Źródła finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budżet gminy - pozostałe środki publiczne, w tym krajowe - dotacje, w tym z funduszy unijnych i pozostałych funduszy - instrumenty finansowe – pozadotacyjne środki finansowe w ramach funduszy unijnych (np. pożyczki, wsparcie kapitałowe) - środki prywatne
<p>Zadania samorządu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inicjator i realizator zadań - wsparcie finansowe - wsparcie organizacyjne 	

Załącznik nr 3 Inwestycje planowane do realizacji do 2022 roku

W tabeli zaprezentowano działania planowane do realizacji przez Gminę Parchowo w perspektywie do 2022 roku. Przedstawione zestawienie nie stanowi wyliczenia enumeratywnego zadań inwestycyjnych. Katalogi te mogą być poszerzane, bądź zawężane w zależności od sytuacji finansowej Gminy oraz dostosowywane do bieżących potrzeb.

L.p.	Nazwa zadania
1	Budowa przydomowych oczyszczalni na terenie gminy
2	Budowa wiejskich oczyszczalni do 500 RLM
3	Budowa ścieżek rowerowych
4	Budowa, przebudowa i remont dróg oraz infrastruktury około drogowej (w tym m.in. chodników oraz parkingów) na terenie gminy
5	Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Żukówko, Grabowo, Sylczno, Jeleńcz, zabudowy nad jeziorem Mausz
6	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy
7	Rozbudowa zbiorczej sieci wodociągowej
8	Wykonanie rezerwowych ujęć wody
9	Modernizacja stacji uzdatniania wody
10	Budowa świetlicy wiejskiej w Jeleńcu i Nowej Wsi
11	Remont, przebudowa i doposażenie budynków świetlic wiejskich oraz obiektów komunalnych
12	Rozbudowa i nadbudowa budynku Zespołu Szkół w Parchowie
13	Remont budynku izby regionalnej w Gołczewie
14	Termomodernizacja i remont budynków komunalnych
15	Budowa, remont miejsc kąpieliskowych i pomostów oraz ich doposażenia
16	Budowa, rozbudowa, modernizacja i zwiększanie dostępności infrastruktury oraz miejsc turystyczno-wypoczynkowych, rekreacyjnych i sportowych
17	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia ulicznego
18	Budowa, remont przystanków autobusowych
19	Budowa, remont stawów przeciwpożarowych

20	Instalacje Odnawialnych Źródeł Energii w obiektach komunalnych i indywidualnych
21	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Parchowie
22	Budowa, remont i modernizacja Remiz OSP
23	Budowa, przebudowa, rozbudowa i wyposażenie placów zabaw
24	Przystosowanie obiektów i infrastruktury użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych
25	Wspieranie inicjatyw mających na celu obniżenie emisji substancji gazowych i pyłowych do powietrza z terenu gminy
26	Wspieranie rozwoju dostępu do Internetu w gminie
27	Budowa, rozbudowa boisk i ich wyposażenie w urządzenia i sprzęt itp.
28	Budowa, modernizacja miejsc i wieży widokowych
29	Wykonanie i wyposażenie siłowni zewnętrznych

Załącznik nr 4 Strategiczna karta wyników

L.p.	Miernik procesu/wskaźnik	Założenia	Oczekiwana wartość wskaźnika	Poziom osiągnięcia wskaźnika*								Osiągnięta wartość wskaźnika (wartość finalna)
				XII 2015	XII 2016	XII 2017	XII 2018	XII 2019	XII 2020	XII 2021	XII 2022	
Cel strategiczny 1: Poprawa jakości życia i wzrost partycypacji społecznej												
1.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury drogowej i okołodrogowej	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 roku	4 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
2.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej		4 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
3.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców	2 szt.										
		Źródło weryfikacji wskaźnika:										
4.	Liczba zmodernizowanych placówek	1 szt.										

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PARCHOWO NA LATA 2015-2022

	oświatowych		Źródło weryfikacji wskaźnika:										
5.	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych świetlic wiejskich		2 szt.										
			Źródło weryfikacji wskaźnika:										
6.	Liczba przedsięwzięć wspierających organizacje pozarządowe		1 szt.										
			Źródło weryfikacji wskaźnika:										
Cel strategiczny 2: Wzrost atrakcyjności przestrzennej i poprawa stanu środowiska naturalnego													
5.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 roku	3 szt.										
			Źródło weryfikacji wskaźnika:										
6.	Liczba zrealizowanych zadań termomodernizacyjnych		1 szt.										

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PARCHOWO NA LATA 2015-2022

			Źródło weryfikacji wskaźnika:										
7.	Liczba zrealizowanych zadań związanych z OZE		2 szt.										
			Źródło weryfikacji wskaźnika:										
8.	Liczba zrealizowanych projektów związanych z kształtowaniem, ochroną i racjonalnym wykorzystaniem zasobów wodnych		1 szt.										
			Źródło weryfikacji wskaźnika:										
9.	Liczba projektów ukierunkowanych na usprawnienie systemu komunikacyjnego		1 szt.										
			Źródło weryfikacji wskaźnika:										
Cel strategiczny 3: Rozwój Gminy jako ośrodka konkurencyjnego gospodarczo i turystycznie													

STRATEGIA ROZWOJU GMINY PARCHOWO NA LATA 2015-2022

10.	Liczba nowopowstałych podmiotów działalności gospodarczej	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 roku	3 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
11.	Liczba nowych inwestycji zewnętrznych		1 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
12.	Liczba zrealizowanych zadań związanych aktywizacją mieszkańców na lokalnym rynku pracy		1 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									
13.	Liczba nowych obiektów turystycznych		2 szt.									
			Źródło weryfikacji wskaźnika:									

* Proszę wpisać „-” w przypadku nie osiągnięcia wskaźnika w danym roku oraz odpowiednią wartość cyfrową (1, 2, 3,...) w przypadku zrealizowania wskaźnika.